Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

श्रीनेमि-लावण्यसूरिग्रन्थमालारत्नम्-१०

स्तोत्र-स्तवन-छन्दः-
देववन्दन-रासादि-
सहितम्-

॥ श्रीगौतमस्वाम्यष्टकम् ॥

[प्राचीनम्]

तदुपरि-
पंन्यास-
सुशीलविजयगणिना
प्रणीता विवृतिः

प्रकाशकः-

श्रीविजयलावण्यसूरीश्वरज्ञानमन्दिर
बोटाद, (सौराष्ट्र)

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

॥ अर्हम् ॥

श्रीनेमि-लावण्यसूरिग्रन्थमालारत्नम्-१०

पूनानगरमण्डन-श्रीआदिनाथस्वामिने नमः ।

बालब्रह्मचारिभ्यः श्रीनेमि-लावण्य-दक्षसद्गुरुभ्यो नमः ॥

[स्तोत्र-स्तवन-छन्दः-देववन्दन-रासादिसहितम्]

श्रीगौतमस्वाम्यष्टकम्

[प्राचीनम्]

तदुपरि—

शासनसम्राट्—जगद्गुरु—सर्वतन्त्रस्वतन्त्र—सूरिचक्रचक्रवर्ति—तपोगच्छा-
धिपति—बालब्रह्मचारि—चिरन्तनयुगप्रधानप्रतीक—कदम्बगिरिप्रमुखतीर्थो-
द्धारक-अनेकनृपप्रतिबोधक—गीतार्थपुरन्दर—बहुश्रुत—वचनसिद्ध—
परमपूज्य-परमाराध्य-प्रातःस्मरणीय—श्रीमद्विजयनेमिसूरीश्वर-
पट्टालङ्कार-व्याकरणवाचस्पति-कविरत्न-शास्त्रविशारद—
अनुपमव्याख्यानामृतवर्षि—आजन्मब्रह्मचारि—शास-
नप्रभावक—भट्टारकाचार्य—श्रीमद्विजयलावण्य-
सूरिप्रवर-प्रधानशिष्यरत्न—विद्वच्छिरोमणि-
पंन्यासप्रवरश्रीदक्षविजयजिद्गणिवरा-
न्तिषदा पंन्याससुशीलविजय-
गणिना विरचिता विवृतिः ।

卐

वीर सं० २४८०] नेमि सं० ४ [विक्रम सं० २०१०

नकल ५०० — प्रथमावृत्तिः — मूल्यम् १-०-०

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

प्रकाशकः—
श्रीविजयलावण्यसूरीश्वरज्ञानमन्दिर
बोटाद : (सौराष्ट्र)

प्राप्ति-स्थान :
सरस्वती पुस्तक भंडार
ठे. रतनपोळ, हाथीखाना,
मु. अमदावाद.

मुद्रक :
जयन्ति घेलाभाई दलाल
वसन्त प्रिन्टिंग प्रेस
घीकांटा रोड : अहमदाबाद

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

મંગલકારી સ્તુતિઓ.

(૧)

મંગલં ભગવાન્ વીરો, મંગલં ગૌતમપ્રભુઃ,
મંગલં સ્થૂલભદ્રાદ્યા, જૈન-ધર્મોઽસ્તુ મંગલમ્.

(૨)

સર્વારિષ્ટપ્રણાશાય, સર્વાભિષ્ટાર્થદાયિને;
સર્વ લબ્ધિનિધાનાય, શ્રીગૌતમસ્વામિને નમઃ.

(૩)

અંગૂઠે અમૃત વસે, લબ્ધિતણા ભંડાર;
તે ગુરુ ગૌતમ સમરીએ, વાંછિત ફળ દાતાર.

(૪)

લબ્ધિવંત જે ગણધરા, પુંડરીક-ગૌતમસ્વામ;
જંબૂ-સ્થૂલભદ્રાદિને, પ્રાતઃ કરું હું પ્રણામ.

(૫)

શ્રીઆદીશ્વર શાંતિ નેમિજિનને, શ્રીપાર્શ્વ વીર પ્રભો,
એ પાંચે જિનરાજ આજ પ્રણમું, હેતે કરી હે વિભો !
કલ્યાણે કમલા સદૈવ વિમલા, વૃદ્ધિ પમાડો અતિ,
એવા ગૌતમસ્વામી લબ્ધિ ભરિયા, આપો સદા સન્મતિ.

(૬)

પ્રણમી શ્રીપ્રભુવીરને પ્રથમમાં, માંગલ્યકારી સદા,
બીજા શ્રીગુરુ ગૌતમ ગણધરા, વંદે ટળે આપદા;
ત્રીજા શ્રીસ્થૂલભદ્રને પ્રણમીએ, કોશ્યા ઘરે જે રહ્યા,
મૂકી તેહના ભોગ યોગ ગ્રહીને, સ્વર્ગે પછીથી ગયા.

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

(૭)

ગુરુ ગણપતિ ગાઉં, ગોતમ ધ્યાન ધ્યાઉં,
સવિ સુકૃત સબાહુ, વિશ્વમાં પૂજ્ય થાઉં;
જગ જીત બજાઉં, કર્મને પાર જાઉં,
નવનિધિ ઋદ્ધિ પાઉં, શુદ્ધ સમકિત ઠાઉં.

[૧] શિખરિણી છંદમાં—

મહાવીરસ્વામી, જિનવર તણા શિષ્ય પ્રવરા,
મહાધ્યાની યોગી, પ્રવરવિનયી કેવલધરા;
તપસ્વી મોટા એ, અનુપમ મહાલબ્ધિનિધિ એ,
સ્મરું હું એવા શ્રીગણધર મહાગોતમ જ એ.

[૨] દુહો—

આદ્ય ગણધર વીરના, અનંત લબ્ધિના ધામ;
એવા ગોતમસ્વામિને, કરું પ્રભાતે પ્રણામ.

પંન્યાસ સુશીલવિજયગણી.]

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

ભગવાન શ્રી મહાવીરસ્વામીના પ્રથમ શિષ્યરત્ન
ગણધર શ્રી ગૌતમસ્વામીના જીવનની ટૂંક નોંધ

૨૪૮૦ વર્ષ વીત્યાં હશે એ વાતને. જ્યારે એક તરફ રાજગૃહી નગરી લક્ષ્મીની છોળો ઉડાડતી વૈભવના ઘેનમાં મસ્ત હતી ત્યારે બીજી તરફ આવેલું ગોબર નામનું ગામ પોતાની સાદાઈ, સ્વચ્છતા અને સંસ્કારની ધૂન જગાવી રહ્યું હતું. જાણે એને લક્ષ્મીની કંઈ જ પડી ન હોય એમ એના આંગણે સરસ્વતીના સેંકડો ઉપાસકો રાત દહાડો વિદ્યાભ્યાસમાં નિમગ્ન બની બેઠા હતા.

ગૌતમગોત્રીય વિપ્રકુલીન વસુભૂતિના ઇંદ્રભૂતિ, અગ્નિભૂતિ, અને વાયુભૂતિ નામના ત્રણે પુત્રો એ ગામના આત્મા હતા. વ્યાકરણ, ન્યાય સાહિત્ય. વેદ-વેદાંત આદિ ચૌદે વિદ્યાની શાખામાં ધુરંધર વિદ્વાનો તરીકે તેઓ પંકાતા હતા. એમના જ્ઞાનમય વાતાવરણની સુવાસથી વિદ્યાભ્યાસ કરવાને દૂર દૂરથી વિદ્યાર્થીઓ આવતા એ સમયે વિદ્યા વેચાતી નહિ. વિદ્યાધનાઢ્ય એ ત્રણે જણા પોતાનું જ્ઞાનધન છૂટે હાથે દેતા. એ જ્ઞાનપરબમાં અનેક વિદ્યાર્થીઓ આત્મશાંતિ મેળવતા.

પાંચસો—પાંચસો શિષ્યોના પરિવારને રાતદહાડો એ ત્રણે વિદ્યાભ્યાસ કરાવતા અને શિષ્યો પોતાના ગુરુને સેવાથી સંતોષ આપતા. વિદ્યાના મૂળ વિનય બીજનું ત્યાં આરોપણ થતું અને સમય જતાં એ એક મહાવૃક્ષનું રૂપ ધારણ કરતું. ગુરુની વિદ્યા સદાકાળ ફળ્યા કરતી.

બીજા વિદ્વાનો સાથેના શાસ્ત્રાર્થમાં ત્રણે ભાઈઓ અપ્રતિમ યોદ્ધાની માફક વિજય મેળવતા. એ વિજયના ઘેનથી વિદ્યાની એમનામાં ખુમારી આવી હતી. કેટલીક

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

વખત તો એ પોતાને સર્વજ્ઞ હોવાનો દાવો કરતા. તેઓ ગઈ કાલે કરેલા દાર્શનિક નિર્ણયનો આજે પ્રતિવાદ કરવાને સમર્થ એવા પ્રતિભાશાળી હતા. વેદની પ્રત્યેક શ્રુતિઓ એમના હૃદયમાં રમી ગઈ હતી અને એનો જેવો અર્થ કરવો હોય તેવો એ કરી શકતા. અશ્વમેધાદિ યજ્ઞોમાં અગ્રણી પુરોહિત તરીકે એમને આમંત્રણ મળતું.

એક દિવસે ઇંદ્રભૂતિ શ્રુતિઓનું રટન કરી રહ્યા હતા ત્યાં એક શ્રુતિ ઉપર એમની ચિંતનધારા અટકી ગઈ. એ શ્રુતિ હતી—"**विज्ञानघन एवैतेभ्यो भूतेभ्यः समुत्थाय तान्येवानु विनश्यति न प्रेत्यसंज्ञाऽस्ति ॥**" આ શ્રુતિનો મૌલિક અર્થ કેમે કરીને એમને બેઠો જ નહિ. એમની વિચારશ્રેણિ શંકાઓની આડાબીડ જાળમાં ગૂંથાઈ ગઈ.

બીજા ભાઇઓને પણ બીજી શંકાઓ હતી. એમનું સર્વજ્ઞપણું એમને એટલું ડંખતું કે બીજાને પૂછવાનો એ વિચારસુદ્ધાં કરી શકતા નહિ. આમ છતાં એમણે એટલું વિચારી રાખ્યું કે, પ્રસંગે મારી શંકાઓનું જે નિવારણ કરશે એમનો હું શિષ્ય બની જઈશ; એટલી સરળતા એમના વિદ્યાસંસ્કારથી ઘડાયેલી તો હતી જ.

એક સમયે પાવાપુરીના એક ધનાઢ્ય સોમિલ નામના બ્રાહ્મણે યજ્ઞ આરંભ્યો. તેમાં ઇંદ્રભૂતિ આદિ ત્રણે ભાઈઓને પુરોહિત તરીકે આમંત્રણ મળ્યું. સેંકડો વિદ્યાર્થીઓ સાથે તેઓ એ યજ્ઞક્રિયામાં ભાગ લેવા પહોંચી ગયા અને બીજા ગામોથી આવેલા પુરોહિતોમાં મુખ્ય તરીકે ભાગ ભજવવા લાગ્યા. યજ્ઞક્રિયાની શરૂઆત થઈ અને દૂર દૂરથી હજારો માણસો એ યજ્ઞક્રિયાનો ઉત્સવ જોવા આવવા લાગ્યા. અને પાવાપુરીની

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

ચારે દિશામાં શ્રુતિઓના સાદ ઘેરાવા લાગ્યા. લોકો પણ શ્રુતિઓના સ્વરોને હોમ વખતે ઝીલતા જયકારથી વધાવા લાગ્યા.

એ જ સમયે કેવલજ્ઞાન પામી ભગવાન મહાવીર પણ પાવાપુરીના ઉદ્યાનમાં આવી પહોંચ્યા. એમણે પોતાના નવા શુદ્ધ વિચારોથી એ પ્રદેશમાં અપૂર્વ પ્રભાવ પાડ્યો હતો.

એક તરફ યજ્ઞની ધૂમ મચી હતી ત્યારે બીજી તરફ ભગવાન મહાવીરના ઉપદેશનો પ્રચંડ ઘોષ એને આવરી રહ્યો હતો. દેવગણ અને લોકો યજ્ઞ છોડીને એમનો ઉપદેશ સાંભળવા આવવા લાગ્યા. ઇંદ્રભૂતિ જે મુખ્ય પુરોહિત હતા અને જેમને પોતાની વિદ્યાનો ઘમંડ હતો. તેમણે જ્યારે લોકોને યજ્ઞ છોડીને એ તરફ જતા જોયા, ત્યારે એમને થયું કે, "એ વળી મહાવીર કોણ છે ? મારા કરતાંયે વધુ જ્ઞાની હશે ? લાવ, એમની ખબર લઈ લઉં."

સ્વયં ઇંદ્રભૂતિ સપરિવાર ભગવાન મહાવીરને જોવા–સાંભળવા આવ્યા. એમને માટે યજ્ઞવિરોધી અહિંસાનો ઉપદેશ તદ્દન નવો હતો. જગત્, જગતના પદાર્થો, તેનું સર્જન, આત્મૌપમ્ય, જીવો અને જીવવા દોના વિષય એમના ઉપદેશની નિરર્ગલ વાગ્ધારા ચાલુ હતી, ઇંદ્રભૂતિ આ ઉપદેશથી પ્રભાવિત થયા એટલું જ નહિ એમને શ્રુતિઓના અર્થમાં જે શંકા હતી તેનું નિવારણ પણ આ ઉપદેશથી આપોઆપ થવા લાગ્યું.

ઉપદેશના અંતે ઇંદ્રભૂતિ ભગવાન પાસે આવ્યા ત્યારે તેમના હૃદયમાં શલ્યની માફક ખૂંચતી "**विज्ञानघन**"ની શંકાનું નિવારણ એમના પૂછ્યા વિના ભગવાન મહાવીરે કર્યું ત્યારે તો ઇંદ્રભૂતિ–ગૌતમના આશ્ચર્યનો પાર ન રહ્યો. એમના આશ્ચર્યે એમનું અભિમાન ઓગાળી દીધું. એમના

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

આત્મા ઉપર લાગેલી ગર્વની રજોટી ભગવાનની વાણીથી ખરી પડી ત્યારે ઇંદ્રભૂતિનો નિર્મળ અને સરળ આત્મા એમના શિષ્યત્વની માગણી માટે પોકારી ઊઠયો. "ભગવાન્ ! હું તમારો દાસ છું. તમારી ચરણ રજથી મારો ઉદ્ધાર કરો."

એ જ રીતે એમના અગ્નિભૂતિ અને વાયુભૂતિ નામના બંને ભાઈઓ સપરિવાર ભગવાન મહાવીર પાસે આવ્યા અને તેમની શંકાનું નિવારણ થતાં ત્રણે ભાઈઓ પોતાના શિષ્ય–પરિવાર સાથે ભગવાનના શિષ્યો બન્યા. વેદવેદાંગના પારગામી એ વિદ્વાનોના હૃદયમાં જૈન દર્શનનું જ્ઞાન સહેજમાં રમી ગયું. એમણે પોતાની સમગ્ર વિદ્યા જૈન દર્શનની વિચારસરણિ તરફ વાળી. જૈન દર્શનની કસોટીથી એમના જ્ઞાનનું તેજ વધુ ઉજ્જવળ બનવા માંડયું. જ્ઞાનના આવરણોના પડદા ધીમે ધીમે ખસવા લાગ્યા. જ્ઞાનની દિવ્ય ઝળક એમનામાં પ્રવેશ પામી.

ઈંદ્રભૂતિ ગૌતમ ભગવાનના પ્રથમ શિષ્ય બન્યા. ભગવાન પાસેથી ઉત્પાદ, વ્યય, ધ્રૌવ્યરૂપ ત્રિપદી સાંભળી સંપૂર્ણ દ્વાદશાંગીની તેમણે રચના કરી. તેઓ હવે પ્રથમ ગણધર ગૌતમસ્વામીના નામે લોકોમાં વિશ્રુત બન્યા.

શ્રીગૌતમસ્વામી જ્ઞાનના ઉપાસક ન રહ્યા. તેઓ પોતાની જીવનચર્યામાં પણ જ્ઞાન તપ અને સંયમ સાધનામાં અપ્રમાદી બન્યા. જીવનભર છઠ્ઠ–છઠ્ઠના પારણે તપશ્ચર્યાથી તેમણે પોતાની દેહલતા સુકાવી નાખી અને એ જ તપના પ્રભાવે એમને અનેક લબ્ધિઓની પ્રાપ્તિ થઈ.

આજે પણ દિવાળીના દિવસે વેપારીઓ શારદા–ચોપડા પૂજન કરતાં ચોપડામાં—"શ્રીગૌતમસ્વામી ભગવંતની લબ્ધિ હજો" એમ લખે છે.

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

ભગવાન ગૌતમસ્વામી પોતાની લબ્ધિઓના પ્રભાવથી સૂર્યનાં કિરણોને અવલંબી, અષ્ટાપદ તીર્થની યાત્રાએ ગયા હતા; જ્યાં શ્રી ઋષભદેવ આદિ ચોવીશે તીર્થંકરોનાં રત્નમય બિંબોની સ્થાપના ભરત મહારાજાએ કરી હતી. એ તીર્થની યાત્રા કરતાં 'જગચિંતામણિ૦' ચૈત્યવંદનની રચના દ્વારા એમણે સ્તુતિ કરી હતી. ત્યાંથી પાછા ફરતાં ૧૫૦૦ તાપસોને પ્રતિબોધી પોતાના શિષ્યો બનાવ્યા. તેમણે ભિક્ષાના પાત્રમાં મેળવેલી થોડી ક્ષીરમાં જમણો અંગૂઠો લગાડી અક્ષયનિધિની માફક બધા શિષ્યોને તપસ્યાના અંતે પારણાં કરાવ્યાં હતાં.

સમવસરણમાં બારે પર્ષદાની સમક્ષ પ્રથમ પહોરે શ્રીમહાવીરસ્વામી પરમાત્મા દેશના આપીને દેવછંદામાં ગયા બાદ, તેમની પાદપીઠ પર બેસીને શ્રુતકેવલી શ્રીગૌતમસ્વામી મહારાજા શ્રુતજ્ઞાનના બળથી લોકાલોકના ભાવોને પ્રકાશિત કરવાનો ઉપદેશ આપતા હતા. જેમણે પંચમાંગ પૂજ્ય શ્રીભગવતીજીસૂત્રમાં આવતા ૩૬૦૦૦ પ્રશ્નો પ્રભુ મહાવીર પરમાત્માને **भंते ! भंते !** કહીને પૂછી, પ્રભુ પાસેથી **हंता गोयमा ! गोयमा !** એવા ગૌરવભર્યા શબ્દથી પ્રત્યુત્તરો મેળવ્યા હતા. તેઓ જેમને દીક્ષા આપતા તેઓ કેવલજ્ઞાન પામી નિર્વાણનું અનંત સુખ મેળવતા. બાલમુનિ અતિમુક્ત આદિ અનેક ભવ્યાત્માઓ એ જ રીતે નિર્વાણ પામ્યા હતા. તેમણે અનેકને સમ્યક્ત્વ-રત્નની [બોધિબીજની] પ્રાપ્તિ કરાવી હતી.

ક્ષાયિક સમકિતી મગધદેશના સમ્રાટ્ શ્રેણિક મહારાજ વગેરે સમક્ષ શ્રીસિદ્ધચક્ર ભગવંતનું માહાત્મ્ય શ્રીપાલ-મયણાના દૃષ્ટાન્ત સહિત સુંદર રીતે વર્ણવ્યું હતું.

જેઓશ્રી પ્રભુના પ્રથમ અન્તેવાસી (મુખ્ય શિષ્ય),

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

શ્રુતકેવલી વિનયવંત અપ્રમત્ત અને અનેક શિષ્યોના ગુરુવર હોવા છતાં પણ પ્રભુથી જુદા પડીને વિચરતા ન હતા. કારણ કે, તેમને પ્રભુ પ્રત્યે પ્રશસ્ત અસીમ પ્રેમ હતો, અને એ પ્રેમબન્ધનને લઇને પ્રભુની વિદ્યમાનતામાં શ્રીગૌતમસ્વામી કેવલજ્ઞાન[1] પામી શકયા નહીં. માટે જ જગતમાં એ ગૌતમસ્વામી મહારાજાનો 'પ્રશસ્ત પ્રેમ અને વિનયગુણ' અવર્ણનીય ગણાય છે.

આ પ્રેમનું બંધન દૂર કરવાની ખાતર પ્રભુ મહાવીર પરમાત્માએ છેલ્લી ઘડીએ અમાવાસ્યાના સંધ્યાકાળની પૂર્વે અપાપાનગરીના નજીકના કોઈ ગામમાં દેવશર્મા વિપ્રને પ્રતિબોધ કરવા આજ્ઞા ફરમાવી. પ્રભુની આજ્ઞાને સદા શિરોમાન્ય કરતા આ શ્રુતકેવલી ગૌતમસ્વામીજી 'તહત્તિ' કહીને તરત જ ત્યાંથી રવાના થયા. પ્રતિબોધ કરી પાછા વળતાં માર્ગમાં જ દેવોના મુખથી પ્રભુ મહાવીરનું નિર્વાણ સાંભળતાંની સાથે જ ક્ષણભર વજ્રથી જાણે હણાયા ન હોય તેમ નિશ્ચેષ્ટ બની ગયા પણ બીજી જ ક્ષણે સ્વસ્થ થતાં ચોધારાં આંસુએ, ખિન્ન હૃદયે પ્રભુ પ્રત્યેના અસીમ પ્રેમને લઈને બોલી ઊઠયા કે— 'પ્રભો ? આપે આ શું કર્યું ?' જીવનભર આપનાથી દૂર નહીં રહેનાર એવા આ સેવકને ખરે સમયે જ આપના દર્શનથી દૂર કરી દીધો ?

આવા સમયે તો દૂરવાળાને પણ પાસે બોલાવે તેને બદલે પાસે રહેલા મને જ આપે દૂર કર્યો ? પ્રભો ! ખરેખર, આપના જવાથી તો આજે ભારતનો જળહળતો સૂર્ય અસ્ત થયો. હવે કુતીર્થીઓનો ગર્જારવ સંભળાશે અને દુર્ભિક્ષ આદિનાં

---

૧. "मुक्खमग्गपवण्णाणं, सिणेहो वज्जसिखला ।
वीरे जीवंतए जाओ, गोयमो जं न केवली ॥१॥"

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

દુઃખો સર્વત્ર ફેલાશે. હે પ્રભો! આપના જવાથી મારે તો બે વસ્તુની મોટી ખોટ પડી ગઈ.

"कस्यांह्रिपीठे प्रणतः पदार्थान्, पुनः पुनः प्रश्नपदीकरोमि?। कं वा भवन्तेति वदामि को वा, मां गौतमेत्याप्तगिराऽथ वक्ता?"

—જ્યારે જ્યારે મને પ્રશ્ન પૂછવાની ઈચ્છા થતી ત્યારે ત્યારે આપના ચરણકમલમાં શિર ઝુકાવીને હાથ જોડી **भंते? भंते!** કહીને હું વારંવાર પ્રશ્ન પૂછતો, અને કૃપાનિધિ એવા આપ આપ્તવાણી દ્વારા **हंता गोयमा! गोयमा!** કહીને પ્રત્યુત્તરો આપી મારા મનનું સમાધાન કરતા. તે હવે **भंते** એમ હું કોને કહીશ? અને મને **गोयमा** કહીને કોણ બોલાવશે?. **हा? हा? हे वीर! हे वीर?** આપે આ શું કર્યું? ખરે અવસરે જ મને દૂર કર્યો? શું હું શિશુની માફક આડો પડીને આપનો છેડો પકડી રાખત? અથવા શું કહેડે લાગત? શું હું આપની પાસે કેવલજ્ઞાનનો ભાગ માગત?, શું મને સાથે લઈ ગયા હોત તો મોક્ષમાં સંકડામણ થઈ જાત? શું હું આપને ભારભૂત થાત કે જેથી મને મૂકીને ચાલ્યા ગયા?.

મોક્ષમાર્ગમાં પ્રવર્તેલાઓને સ્નેહ એ વજ્રની સાંકળ સમાન છે, આથી જ જ્યાં સુધી પ્રભુ મહાવીર પરમાત્મા વિદ્યમાન હતા ત્યાં સુધી તેમના પરના સ્નેહને કારણે શ્રીગૌતમસ્વામી કેવલજ્ઞાનને ન પામી શકયા.

આ રીતે **वीर? वीर!** વદતાં શ્રીગૌતમસ્વામીના વદનમાં '**वीर**' નામની અજબ ધૂન ચાલી રહી.

થોડી વારમાં જ મનોભાવના પલટાણી. જ્ઞાનદૃષ્ટિથી વિચારવા લાગ્યા કે—**अहो?** અત્યાર સુધી હું તો ભ્રમણામાં જ પડી રહ્યો. હા, હા, હવે મને સમજાયું કે, વીતરાગ તો નિઃસ્નેહી હોય છે. આ તો મારો જ અપરાધ છે કે તે સમયે શ્રુત-

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

જ્ઞાનનો ઉપયોગ મેં ન મૂક્યો. એ નિઃસ્નેહી-નિર્મોહીને વળી મારા પર મોહ જ શેનો હોય ? ખરેખર, હું જ મોહના સકંજામાં સપડાયેલો છું. મારા આ એકપક્ષીય સ્નેહને ધિક્કાર હો. બસ, આવા સ્નેહથી શું વળે ? હું એકલો જ છું, મારું કોઈ નથી તેમ હું પણ કોઈનો નથી.

આ રીતે સમભાવના ભાવતાં ત્યાં ને ત્યાંજ ઘાતીયા કર્મો ખરી પડયાં. શ્રીગૌતમસ્વામી ભગવંત તત્કાલ કેવલ-જ્ઞાનને પામ્યા. નૂતન વર્ષના પ્રાતઃકાલમાં ઈન્દ્રાદિએ તેમના કેવલજ્ઞાનનો મહોત્સવ કર્યો, જે દિવસ આજે પણ જગતમાં ઉજવાય છે. સાચું જ કહ્યું છે કે—

"अहङ्कारोऽपि बोधाय, रागोऽपि गुरुभक्तये।
विषादः केवलायाभूत्, चित्रं श्रीगौतमप्रभोः ॥१॥"

શ્રીગૌતમસ્વામી મહારાજાને અહંકાર પણ બોધને અર્થે થયો, રાગ પણ ગુરુભક્તિ માટે થયો, અને ખેદ પણ કેવલજ્ઞાન અર્થે થયો. આ રીતે શ્રીગૌતમપ્રભુનું ચરિત્ર આશ્ચર્યકારી છે.

પચાશ વર્ષ ગૃહસ્થપણામાં રહી, ત્રીસ વર્ષ દીક્ષાપર્યાય પાળી; બાર વર્ષ કેવલીપણે વિચરી, અને બાણું વર્ષનું આયુષ્ય પૂર્ણ કરી, શ્રીગૌતમસ્વામી ભગવંત સર્વદા શાશ્વતા સુખને પામ્યા.

આવા અનેક ગુણના ભંડાર એવા શ્રીગૌતમસ્વામી ગણધર ભગવંતને સર્વદા અમારા કોટીશઃ વન્દન હો........

વિ. સં. ૨૦૧૦
માગશર શુદિ ૫
ને શુક્રવાર,
તા. ૧૧-૧૨-૫૩

લેખક
પંન્યાસ સુશીલવિજય ગણી.
સ્થળ :-શ્રી દશાશ્રીમાળી ધર્મશાળા.
વેતાલપેઠ, પૂના નં. ૨
(મહારાષ્ટ્ર)

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

ॐ

卐 विश्ववन्द्य-विश्वविभु-श्रीमहावीरस्वामिने नमः 卐
卐 सकललब्धिनिधानाय श्रीगौतमस्वामिने नमः 卐
卐 आशैशवशीलशालिभ्यां श्रीनेमि-लावण्यसूरीश्वराभ्यां नमः 卐

॥ श्रीगौतमस्वाम्यष्टकम् ॥

[वृत्तिसहितम्]

[मङ्गलाचरणम्]

नत्वा **वीरं** जिनेशं विमलगुणगिरं केवलीशं सुरेज्यं,
प्रौढख्यातिं दधानं प्रगुरुगुरुवरं **नेमिसूरीश्वरं** च ।
पूज्यं **लावण्यसूरिं** प्रगुरुमथ गुरुं पूज्यपन्न्यासदक्षं,
पन्न्यासोऽयं **सुशीलस्तु**तनु विवृणोत्यष्टकं गौतमीयम् ॥१॥

[स्रग्धरावृत्तम्]

श्रीइन्द्रभूतिं वसुभूतिपुत्रं,
पृथ्वीभवं गौतम-गोत्र-रत्नम् ।
स्तुवन्ति देवासुर-मानवेन्द्राः,
स गौतमो यच्छतु वाञ्छितं मे ॥१॥

[उपजातिवृत्तम्]

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

'[यं] वसुभूतिपुत्रं पृथ्वीभवं गौतमगोत्ररत्नं श्रीइन्द्रभूतिं देवासुरमानवेन्द्राः स्तुवन्ति, स गौतमो मे वाञ्छितं यच्छतु' इत्यन्वयः ।

'यत्तदोर्नित्यसम्बन्धात्' चतुर्थपादोपात्ततच्छब्दबलाद् यच्छब्दाक्षेपः, तत् फलितं 'यम्' इति । **वसुभूतिपुत्रं**–वसुनः–विद्यारूपधनस्य, भूतिः–विभूतिर्यस्य सः, यद्वा वसूनां-वासवादिदेवानां, भूतिः–ऐश्वर्यं यस्मिन् यस्य वा स वसुभूतिः, तन्नामा विप्रविशेष इत्यर्थः, तस्य पुत्रः–वसुभूतिपुत्रः, तं तथा । **पृथ्वीभवं**–पृथ्वी-पृथ्वीवत् स्थिरतादिगुणशालित्वात् तन्नाम्नी वसुभूतिविप्रभार्या, तस्याः सकाशात् भवतीति भवः–जातः पृथ्वीभवः, तं तथा । पृथिव्यभिधानजननीलब्धजन्मानमित्यर्थः । **गौतमगोत्ररत्नं**-गौतमाभिधानं गोत्रं गौतमगोत्रम्, गौतमगोत्रे रत्नम्-अनल्पनैर्मल्यादिगुणकलितत्वात् रत्नमिव इति गौतमगोत्ररत्नम्, तत् तथा, गौतमगोत्रीयजनेषु सर्वोत्तम इत्यर्थः । **श्रीइन्द्रभूतिम्**–इन्द्रः-देवानामधिपतिः, तस्य भूतिरिव भूतिः–विबुधजनार्चनादिरूपा विभूतिर्यस्य स इन्द्रभूतिः । यद्वा इन्द्रः–आत्मा, तस्य भूतिः–ज्ञानादिलक्ष्मीर्यस्य स इन्द्रभूतिः । इन्द्रस्य भूतिः–ऐश्वर्यरूपोंऽशः यस्मिन् यस्य वा । श्रिया-जनबहुमानादिशोभया युक्त इन्द्रभूतिः श्रीइन्द्रभूतिः, तं तथा । गुणनिष्पन्न 'इन्द्रभूति' इति नामानमित्यर्थः । **देवासुरमानवेन्द्राः**–देवाश्च असुराश्च मानवाश्च देवासुरमानवाः, तेषां इन्द्राः–अधिपतयो देवासुरमानवेन्द्राः, "द्वन्द्वान्ते द्वन्द्वादौ वा श्रूयमाणं पदं प्रत्येकमभिसम्बध्यते" इति इन्द्रशब्दस्य प्रत्येकमन्वयाद् देवेन्द्राः–शक्रेन्द्रादयः, असुरेन्द्राः–चमरेन्द्रादयः, मानवेन्द्राः–चक्रवर्त्यादयश्च । **स्तुवन्ति**–स्तुतिकुसुमैः अर्चयन्तीत्यर्थः । **स**–यच्छब्देन निर्दिष्टस्वरूपः । **गौतमः**–गौतमगोत्रसमुद्भूतः । प्रशस्ततरगौतमगोत्रसमुत्पन्नत्वाद् तस्य विशेष्यत्वेन विवक्षणम्, अत एव सत्यपि 'इन्द्रभूति' इति नाम्नि भगवत्यां श्रमणेन भगवता महावीरेण 'हन्ता गोयमा! [हे गौतम!]' इति गोत्रोक्तिपूर्वकं प्रतिवचनं प्रदत्तम् । **मे**–स्तुतिकर्तुर्मम । **वाञ्छितं**–लौकिकलोकोत्तरेष्टफलसिद्धिम् । **यच्छतु**–समर्पयतु ॥'

'उपेन्द्रवज्रा यदि तौ जगौ गः' 'स्यादिन्द्रवज्रा प्रथमे गुरौ सा' इति मिश्रत्वात् 'उपजातिवृत्तम्', एवमग्रेऽपि ॥

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

વસુભૂતિના પુત્ર, પૃથ્વીમાતાથી જન્મ પામેલા, ગૌતમગોત્રમાં રત્ન સમાન, દેવેન્દ્રો, અસુરેન્દ્રો અને માનવેન્દ્રો જેમને સ્તવે છે એવા શ્રીઇંદ્રભૂતિ નામના તે ગૌતમ (ગૌતમસ્વામી) મને ઇચ્છિત ફળને આપનારા થાઓ. (१)

श्रीवर्धमानात् त्रिपदीमवाप्य,
मुहूर्त-मात्रेण कृतानि येन ।
अङ्गानि पूर्वाणि चतुर्दशापि,
स गौतमो यच्छतु वाञ्छितं मे ॥२॥

'येन श्रीवर्धमानात् त्रिपदीमवाप्य चतुर्दशाऽपि पूर्वाणि अङ्गानि [च] मुहूर्तमात्रेण कृतानि, स गौतमो मे वाञ्छितं यच्छतु ' इत्यन्वयः ।

येन–तच्छब्देन निर्दिश्यमानेन [श्रीगौतमेन]। **श्रीवर्द्धमानात्**–वर्धिषीष्ट इति आशास्यमानः वर्धमानः, श्रिया युक्तः वर्धमानः श्रीवर्धमानः, तस्मात् तथा । जननीकुक्षौ समागते सति धनधान्यादीनां वृद्धेः जनकाभ्यां वर्द्धमान इति कृतगुणनिष्पन्ननाम्नः, वर्तमानशासनाधिपतेः श्रीमहावीरस्वामिनः । **त्रिपदीम्**–' उत्पद्यते व्ययते ध्रुवति ' इति त्रयाणां पदानां समाहारः त्रिपदी, तां तथा। **अवाप्य**–क्रमेण त्रिः प्रदक्षिणीकृत्य प्राप्य । श्रीमहावीरदेवाय प्रथमं प्रदक्षिणां दत्वा ' प्रसद्य भगवन् ! कथय मे तत्त्वम् ' इति कथिते सति ' उपन्नेइ वा ' [उत्पद्यते वा], तथैव द्वितीयवारं करणे ' विगमेइ वा ' [विगच्छति वा], पुनस्तृतीयवारं तथैव कृते ' धुवेइ वा ' [ध्रुवति वा] इति त्रयाणां वचनानां भगवतस्सकाशात् लाभे सति गणधरनामकर्मोदयतः विमल-प्रतिभया मुहूर्तमध्ये एव चतुर्दशपूर्वाणि द्वादशाङ्गानि च भगवान् गौतमः गुम्फितवानिति भावः ।

चतुर्दशापि पूर्वाणि द्वादश अङ्गानि च, तेषां नामानि—

[१] उत्पादपूर्वम्, [२] अग्रायणीयपूर्वम्, [३] वीर्यप्रवादपूर्वम्, [४] अस्तिनास्तिप्रवादपूर्वम्, [५] ज्ञानप्रवादपूर्वम्, [६] सत्यप्रवादपूर्वम्,

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

[७] आत्मप्रवादपूर्वम्, [८] कर्मप्रवादपूर्वम, [९] प्रत्याख्यानप्रवादपूर्वम्, [१०] विद्याप्रवादपूर्वम्, [११] कल्याणप्रवादपूर्वम्, [१२] प्राणावायपूर्वम्, [१३] क्रियाविशालपूर्वम्, [१४] लोकबिन्दुसारपूर्वञ्च–इति चतुर्दशपूर्वाणि।

यदुक्तम्–

"उपायपुव्व १ मग्गायणी २ य, वीरियाणं ३ च अत्थिनत्थी ४ च।
पाणं ५ तहसच्चं ६ पुण, आयप्पवाय ७ तहा कम्मं ८ ॥१॥
पच्चक्खाणं ९ विज्जा १० कल्लाणं ११ पाणवाय १२ बारसमं।
किरियाविसालं १३ भणियं, चउदसमं बिंदुसारं १४ च ॥२॥"

[१] आचाराङ्गम् [२] सूत्रकृताङ्गम् [३] स्थानाङ्गम् [४] समवायाङ्गम् [५] व्याख्याप्रज्ञप्त्यङ्गम् (पञ्चमाङ्गम्–भगवत्यङ्गम्) [६] ज्ञाताधर्मकथाङ्गम् [७] उपासकदशाङ्गम् [८] अन्तकृद्दशाङ्गम् [९] अनुत्तरोपपातिकदशाङ्गम् [१०] प्रश्नव्याकरणाङ्गम् [११] विपाकसूत्राङ्गम् [१२] दृष्टिवादाङ्गं च। इति द्वादशाङ्गानि।

यदुक्तं पाक्षिकसूत्रे–

'उयारो [१] सुअगडो [२] ठाणं [३] समवाओ [४] विवाहपन्नत्ती [५] नायाधम्मकहाओ [६] उवासगदसाओ [७] अंतगडदसाओ [८] अणुत्तरोववाइअदसाओ [९] पण्हावागरणं [१०] विवागसुअं [११] दिट्ठिवाओ [१२]।

अपि:–समुच्चये। **मुहूर्तमात्रेण**–अन्तमुहूर्तेन। **कृतानि**–रचितानि। शेषं तु पूर्ववत् ॥

શ્રીવર્ધમાનસ્વામીથી 'ઉત્પાદ-વ્યય-ધ્રૌવ્ય' રૂપ ત્રિપદી પામીને, જેમણે અંતરમુહૂર્તમાં જ દ્વાદશાઙ્ગી અને ચૌદ પૂર્વોની રચના કરી છે એવા તે ગૌતમ (ગૌતમસ્વામી) મને ઇચ્છિત ફળ આપનારા થાઓ. (૨)

श्री–वीर–नाथेन पुरा प्रणीतं,
मन्त्रं महानन्दसुखाय यस्य।

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

ध्यायन्त्यमी सूरिवराः समग्राः,
स गौतमो यच्छतु वाञ्छितं मे ॥३॥

'श्रीवीरनाथेन पुरा प्रणीतं यस्य मन्त्रं महानन्दसुखाय समग्रा अमी सूरिवराः ध्यायन्ति, स गौतमो मे वाञ्छितं यच्छतु' इत्यन्वयः ।

श्रीवीरनाथेन–यः कर्म विदारयति तपसा च विराजते स वीरः, यद्वा वीरतायुक्तः वीरः, वीरता च तपःसम्बन्धिनी रागद्वेषाद्यान्तररिपुविजेत्री च ज्ञेया । यदुक्तम्—परमार्हतश्रीकुमारपालभूपालप्रतिबोधककलिकालसर्वज्ञेन श्रीहेमचन्द्रसूरिभगवता योगशास्त्रे—

"विदारयति यत् कर्म, तपसा च विराजते ।
तपोवीर्येण युक्तश्च, तस्माद् वीर इति स्मृतः ॥१॥"

'योगक्षेमकृन्नाथः' इति वचनाद् अलब्धस्य ज्ञानादेर्लाभो योगः, लब्धस्य च परिरक्षणं क्षेमः, तत्कारी नाथः। वीरश्चासौ नाथश्च–वीरनाथः, श्रियायुक्तः वीरनाथः–श्रीवीरनाथः, तेन श्रीवीरनाथेन। पुरा–पूर्वस्मिन् काले। **प्रणीतं**–रचितम् । **यस्य**–श्रीगौतमस्वामिनः । **मन्त्रं**–शक्तिविशेषशालिदेवाद्यधिष्ठितशब्दसन्दर्भविशेषम् । **महानन्दसुखाय**–महान् आनन्दो यत्र स महानन्दः, मोक्ष इत्यर्थः, तस्मै सुखाय महानन्दसुखाय । **समग्राः**–सर्वेऽपि । **अमी सूरिवराः**–सूरिषु वराः सूरिवराः, उत्तमा भावाचार्या इत्यर्थः । **ध्यायन्ति**–निरुक्तमन्त्रस्य ध्यानं कुर्वन्ति । शेषं तु पूर्ववत् ॥

શ્રીમહાવીર પરમાત્માએ પૂર્વે જેનો મંત્ર રચ્યો હતો તે મંત્ર મહાનન્દ-સુખને માટે થાય છે તેથી સમગ્ર સૂરિવરો એનું ધ્યાન કરે છે. એવા તે મંત્રરૂપ ગૌતમ (ગૌતમસ્વામી) મને ઇચ્છિત ફળને આપનારા થાઓ. (૩)

यस्याभिधानं मुनयोऽपि सर्वे,
गृह्णन्ति भिक्षाभ्रमणस्य काले ।

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

मिष्टान्न–पानाम्बर–पूर्णकामाः,
स गौतमो यच्छतु वाञ्छितं मे ॥४॥

'भिक्षाभ्रमणस्य काले मिष्टान्नपानाम्बरपूर्णकामाः सर्वेऽपि मुनयो यस्याभिधानं गृह्णन्ति, स गौतमो मे वाञ्छितं यच्छतु' इत्यन्वयः ।

भिक्षाभ्रमणस्य–द्वाचत्वारिंशद्दोषादिरहितस्याहारस्य प्रवचनोक्त-विधिना ग्रहणं भिक्षा । ईर्यासमित्यादिपूर्वकं गमनं भ्रमणम् । भिक्षार्थं भिक्षानिमित्तं वा भ्रमणं भिक्षाभ्रमणं, तस्य भिक्षाभ्रमणस्य । **काले**–तृतीय-पौरुष्यादिरूपे समये । **मिष्टान्नपानाम्बरपूर्णकामाः**–अन्नं च पानं च अन्नपाने, मिष्टे च ते अन्नपाने च मिष्टान्नपाने, मिष्टान्नपाने च अम्बरं च मिष्टान्नपानाम्बराणि, तैः परिपूर्णाः कामा अभिलाषा येषां ते मिष्टान्नपाना-म्बरपूर्णकामाः । मिष्टं–स्वादु यद् अन्नम् ओदनादि, पानं–जलादि, अम्बर–वस्त्रम् तैः पूर्णाः कामाः–अभिलाषा येषां ते मिष्टान्नपानाम्बरपूर्णकामा इति भावः । **सर्वेऽपि**–समग्रा अपि न तु कश्चिद् एको द्वौ वा । **मुनय**–साधवः । पञ्चमहाव्रतधारिणः धीरताशालिनः भिक्षामात्रोपजीविनः इत्यादिगुणालङ्कृता मुनयः । **यस्य**–गौतमस्वामिनः । **अभिधानं**–नाम । **गृह्णन्ति**–उच्चार-यन्ति । शेषं तु पूर्ववत् ॥

ભિક્ષા (ગોચરી) ના ભ્રમણ સમયે જેમના નામનું રટન કરનારા બધા મુનિઓની મિષ્ટ આહાર, પાણી અને વસ્ત્રથી કામના પૂર્ણ કરે છે એવા તે ગૌતમ (ગૌતમસ્વામી) મને ઇચ્છિત ફળ આપનારા થાઓ. (૪)

अष्टापदाद्रौ गगने स्व-शक्त्या,
ययौ जिनानां पदवन्दनाय ।
निशम्य तीर्थातिशयं सुरेभ्यः,
स गौतमो यच्छतु वाञ्छितं मे ॥५॥

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

'सुरेभ्यः तीर्थातिशयं निशम्य जिनानां पदवन्दनाय अष्टापदाद्रौ गगने स्वशक्त्या [यः–] ययौ, स गौतमो मे वाञ्छितं यच्छतु' इत्यन्वयः।

सुरेभ्यः–देवेभ्यः। **तीर्थातिशयं**-तीर्यते भवसमुद्रोऽनेन इति तीर्थम्, भवसिन्धुतरणसाधनमित्यर्थः। तीर्थस्य प्रस्तुतस्याष्टापदाभिधानस्य अतिशयः-महिमा तीर्थातिशयः, तं तथा। यः स्वशक्त्या अष्टापदतीर्थे गत्वा जिनान् वन्देत स तस्मिन्नेव भवे मुक्तिमवाप्नुयाद् इत्यादि तीर्थ-महिमानम्। **निशम्य**-श्रुत्वा। **जिनानां**–चतुर्विंशतेः जिनानां तीर्थ-ङ्कराणाम्। आद्यचक्रिभरतभूपनिर्मितस्वस्ववर्णप्रमाणानां मणीरत्नमयानां जिन-बिम्बानामित्यर्थः। **पदवन्दनाय**–पदानि चरणानि तेषां वन्दनाय स्तवनाय अभिवादनाय च। 'वदुङ् स्तुत्यभिवादनयोः' इति वचनात् स्तुतिः प्रशस्तशब्दैः श्लाघा, अभिवादनं कायेन प्रणिपातः। तथा च प्रशस्तपद्यादिना स्तवनाय कायेन च प्रणिपाताय। पदे वन्दिते सति सर्वाङ्गवन्दनस्य सर्व-जनप्रसिद्धत्वात् पदशब्दोपादानम्। **अष्टापदाद्रौ**–तन्नाम्नि [सि० हे० ३. २. ७५] इति सूत्रेण अष्टौ पदानि सोपानानि यस्य स अष्टापदः। अष्टा-पदश्चासौ अद्रिश्च पर्वतश्च अष्टापदाद्रिः, तस्मिन् अष्टापदाद्रौ। भरतभूमिभूषण-भूते तीर्थस्वरूपे अष्टापदनाम्नि गिरिवरे इत्यर्थः। **गगने**–आकाशे, आकाश-गमन इत्यर्थः। **स्वशक्त्या**–तपोविशेषसमुद्भूतनिजशक्त्या गगनगामिन्या लब्ध्या इत्यर्थः, इति समुदितार्थः। भगवान् गौतमस्वामी रविकिरणानवलम्ब्य अष्टापदगिरौ गतवानिति जिनागमप्रसिद्धिः। [यः–] 'यद्तदोर्नित्यसम्बन्धात्' यत्शब्दाक्षेपेण फलितम्–यः इति। **ययौ**–जगाम। शेषं तु पूर्ववत्॥

દેવોથી તીર્થનો મહિમા સાંભળીને અષ્ટાપદ પર્વત પર પોતાની ગગનગામિની શક્તિ વડે જિનેશ્વરોના પાદવંદન કરવાને જેઓ ગયા, તે ગૌતમસ્વામી મને ઇચ્છિત ફળ આપનારા થાઓ.

त्रिपञ्च–सङ्ख्याशत–तापसानां,
तपः–कृशानामपुनर्भवाय।

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

अक्षीण-लब्ध्या परमान्न-दाता,
स गौतमो यच्छतु वाञ्छितं मे ॥६॥

'तपःकृशानां त्रिपञ्चसङ्ख्याशततापसानामपुनर्भवाय अक्षीणलब्ध्या [यः-] परमान्नदाता, स गौतमो मे वाञ्छितं यच्छतु' इत्यन्वयः ।

तपःकृशानाम्-तपोभिः-नानाविधैराहारत्यागनियमविशेषैः, कृशाः प्रतनुदेहाः, शोषितशरीरा इत्यर्थः, तेषां तथा। **त्रिपञ्चसङ्ख्याशततापसानां**-पञ्च चासौ सङ्ख्या च पञ्चसङ्ख्या, त्रिभिर्गुणिता पञ्चसङ्ख्या त्रिपञ्चसङ्ख्या, पञ्चदश इत्यर्थः, त्रिपञ्चसङ्ख्या (पञ्चदश) शतानि येषां ते त्रिपञ्चसङ्ख्याशताः, त्रिपञ्चसङ्ख्याशताश्च ते तापसाश्च त्रिपञ्चसङ्ख्याशततापसाः, त्रिपञ्चसङ्ख्यया गुणितानि शतानि त्रिपञ्चसङ्ख्याशतानि, त्रिपञ्चसङ्ख्याशतानि च ते तापसाश्च त्रिपञ्चसङ्ख्याशततापसाः, तेषां तथा । तपोनिरतानां त्यागिविशेषाणामष्टापदसोपानस्थितानां पञ्चदशशततापसानामित्यर्थः। **अपुनर्भवाय**-पुनर्भवः-पुनर्जन्म, न पुनर्भवः-अपुनर्भवः, जन्मान्तराभाव इत्यर्थः, तस्मै तथा, मोक्षायेति फलितोऽर्थः, यतो मोक्षे सत्येव जन्मान्तराऽभावो भवतीति । **अक्षीणलब्ध्या**-क्षयति स्मेति क्षीणा, न क्षीणा अक्षीणा. अक्षीणा चासौ लब्धिश्च अक्षीणलब्धिः, तया तथा, अक्षीणमहानसलब्ध्येत्यर्थः । अनाशंसादिगुणगणान्वितेन तपसा अक्षीणमहानसनाम्नी लब्धिरुपजायते यया लब्ध्या भोजनभाजने कराङ्गुष्ठे प्रक्षिप्ते दीयमानमप्यन्नादि न क्षीयते, निस्सारिते चाङ्गुष्ठे मूलमात्रमवतिष्ठेत, तच्च दीयमानं क्षयमवाप्नुयात् । [यः-] **परमान्नदाता**-परमं च तद् अन्नं च परमान्नं क्षीरान्नमित्यर्थः । भगवता महावीरेण प्रथमपारणके क्षीरान्नस्य गृहीतत्वात् परमान्नता क्षीरान्नस्य, तस्य दाता दायक इति परमान्नदाता । अष्टापदादवतरन् पञ्चदश शतानि तापसान् प्रतिबोध्य शिष्यांश्च कृत्वा पारणके पात्रे क्षीरान्नमानीय अङ्गुष्ठमन्तःक्षिप्त्वाऽक्षीणमहानसलब्धिबलेन सर्वेषामपि पारणकं कारितवान् भगवान् गौतम इति जिनराद्धान्तप्रसिद्धिः । शेषं तु पूर्ववत् ॥

તપથી કૃશ થયેલા (શોષાયેલા) એવા ૧૫૦૦ તાપસોને પુનઃ

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

(ફર) જન્મ લેવો ન પડે તે માટે અક્ષીણમહાનસ લબ્ધિ વડે ક્ષીર આપનારા એવા તે ગૌતમ (ગૌતમસ્વામી) મને ઇચ્છિત ફળ આપો. (૬)

सदक्षिणं भोजनमेव देयं,
साधर्मिकं सङ्घ-सपर्ययेति ।
कैवल्य-वस्त्रं प्रददौ मुनीनां,
स गौतमो यच्छतु वाञ्छितं मे ॥७॥

'सदक्षिणमेव भोजनं देयं, साधर्मिकं सङ्घसपर्यया इति, मुनीनां कैवल्यवस्त्रं [यः-] प्रददौ, स गौतमो मे वाञ्छितं यच्छतु' इत्यन्वयः ।

सदक्षिणं-भोजनाद्यनन्तरं द्विजादिभ्यो दीयमानं वस्त्रादि दक्षिणा, दक्षिणया सहितं सदक्षिणम् । **एव**-एतादृशमेव । **भोजनं**-भोज्यमोदनादि । **देयं**-दातव्यम्, भोजनोपरि दक्षिणा दातव्या इति भावः । **साधर्मिकं**-समानो धर्मो येषां ते सधर्माणः, तेभ्यो हितं साधर्मिकम्, समानधर्मचारिणां भोजनादिदानम् । तदेतद् **सङ्घसपर्यया**-संघस्य पूज्यस्य भगवतः श्रमणप्रधानसंघस्य सपर्या सेवा तया संघसपर्यया, साधर्मिकवात्सल्ये कृते सति संघस्य सेवा भवतीत्यर्थः, संघसेवा च महतामप्यादरणीया, यतः-भगवान् तीर्थङ्करोऽपि 'नमो तित्थस्स' इति वचनेन संघस्य नमस्कारं वितनुते। **इति**-एतस्मात् कारणात्, अर्थात् भोजनानन्तरं दक्षिणाऽपि देया इत्यस्माद् हेतोः-**मुनीनां**-तापसमुनीनाम् । **कैवल्यवस्त्रं**-केवलं केवलज्ञानम्, तदेव कैवल्यं, कैवल्यमेव वस्त्रं कैवल्यवस्त्रं, तद् तथा, कैवल्यज्ञानरूपं वस्त्रमित्यर्थः । अत्र कैवल्यस्य वस्त्रत्वेनाभिधानम्-यथा वस्त्रं शीतातपादिजन्यं दुःखं निवारयति आत्मानं च भूषयति । **यः-प्रददौ**-प्रकर्षेण ददाति स्म । स्वसान्निध्यात् पञ्चदश शतान्यपि तापसानां केवलज्ञानं प्रापयति स्म इत्यर्थः । तत्र पञ्चानां शतानां तापसमुनीनां तत्रैव, अन्येषां तावतां विहारभूमौ, शेषाणां तु भगवत्समवसरणनिरीक्षणावसरे केवलज्ञानं जज्ञे इति विवेकः । शेषं तु पूर्ववत् ॥

४

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

'સાધર્મિક વાત્સલ્ય' એ સંઘની સેવા જ છે, માટે સાધર્મિકને દક્ષિણા સહિત ભોજન આપવું જ જોઇએ. એ કારણથી જ જાણે ન હોય એમ ક્ષીરનું પારણું (ભોજન કરાવવા) ઉપરાંત કેવલજ્ઞાનરૂપી વસ્ત્ર મુનિઓને જેમણે આપ્યું, એવા તે ગૌતમસ્વામી મને ઇચ્છિત ફળ આપો. (૭)

शिवं गते भर्तरि वीर-नाथे,
युग-प्रधानत्वमिहैव मत्वा।
पट्टाभिषेको विदधे सुरेन्द्रैः,
स गौतमो यच्छतु वाञ्छितं मे ॥८॥

'भर्तरि वीरनाथे शिवं गते, इहैव युगप्रधानत्वं मत्वा, [यस्य-] सुरेन्द्रैः पट्टाभिषेको विदधे, स गौतमो मे वाञ्छितं यच्छतु' इत्यन्वयः।

भर्तरि-'डुभृंञ् पोषणे च' बिभर्तीति भर्ता, तस्मिन् **भर्तरि**, रक्षितरीत्यर्थः। यद्वा भर्तरि-त्रिजगत्स्वामिनि। **वीरनाथे**-वीरश्चासौ नाथश्च वीरनाथः, तस्मिन् तथा। श्रीवीरप्रभौ **इह**-श्रीगौतमस्वामिनि। **एव**-निश्चयेन। **युगप्रधानत्वं**-युगे प्रधानः युगप्रधानः, तस्य भावः युगप्रधानत्वम्। तस्मिन् समये तं विहायाऽन्येषु केषुचनापि लब्धिज्ञानादिविशिष्टगुणाभावाद् स एव युगप्रधान उच्यते। **मत्वा**-ज्ञात्वा। [यस्य-] श्रीगौतमस्वामिनः। **सुरेन्द्रैः**-सुरेषु इन्द्राः सुरेन्द्राः, तैः सुरेन्द्रैः। **पट्टाभिषेकः**-पट्टेऽभिषेकः, श्रीवीरविभोः पट्टे स्थापितः स गौतम इत्यर्थः। **विदधे**-कृतः। शेषं तु पूर्ववत्॥

શ્રીમહાવીર પ્રભુ મોક્ષે ગયા ત્યારે સુરેંદ્રોએ જેમનું યુગપ્રધાનપણું સમજીને પટ્ટાભિષેક કર્યો, એવા તે ગૌતમસ્વામી મને ઇચ્છિત ફળ દેનારા થાઓ. (૮)

त्रैलोक्य-बीजं परमेष्ठि-बीजं,
सज्ज्ञान-बीजं जिनराज-बीजम्।

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

यन्नाम चोक्तं विदधाति सिद्धिं,
स गौतमो यच्छतु वाञ्छितं मे ॥९॥

'त्रैलोक्यबीजं परमेष्ठिबीजं सज्ज्ञानबीजं जिनराजबीजं च यन्नाम उक्तं सिद्धिं विदधाति, स गौतमो मे वाञ्छितं यच्छतु' इत्यन्वयः ।

त्रैलोक्यबीजं–त्रयाणां लोकानां समाहारस्त्रिलोकी, त्रिलोकी एव त्रैलोक्यं, त्रैलोक्यस्य बीजं त्रैलोक्यबीजम् । **परमेष्ठिबीजं**–परमे तिष्ठतीति परमेष्ठी, तस्य बीजं परमेष्ठिबीजम् । **सज्ज्ञानबीजं**–सच्च तद् ज्ञानं च सज्ज्ञानं, तस्य बीजं सज्ज्ञानबीजम् [अथवा–सच्च तद् ध्यानं च सद्ध्यानं, तस्य बीजं सद्ध्यानबीजम्] **जिनराजबीजम्**–जिनस्य राजा जिनराजः, तस्य बीजं जिनराजबीजम् । **यन्नाम**–यस्य नाम यन्नाम । **उक्तं**–कथितम् । **सिद्धिं**–निर्वृतिम् । **विदधाति**–करोति । शेषं तु पूर्ववत् ॥

त्रैलोक्यबीज, परमेष्ठिबीज, सद्‌ज्ञानबीज (सद्ध्यानबीज) अने जिनराजबीजना समान, सिद्धिने (परम पदने) आपनार एवुं जेमनुं नाम गणायुं छे, ते गौतमस्वामी मने इच्छित फळ आपो. (९)

श्रीगौतमस्याष्टकमादरेण,
प्रबोध-काले मुनि-पुङ्गवा ये ।
पठन्ति ते सूरिपदं सदैवा-
ऽऽनन्दं लभन्ते सुतरां क्रमेण ॥१०॥

'ये मुनिपुङ्गवाः प्रबोधकाले आदरेण श्रीगौतमस्य अष्टकं पठन्ति ते क्रमेण सुतरां सदा एव आनन्दं सूरिपदं लभन्ते' इत्यन्वयः ।

ये–कृतधियः । **मुनिपुङ्गवाः**–मुनिषु पुङ्गवाः श्रेष्ठा मुनिपुङ्गवाः, उत्तमा मुनय इति यावत् । **प्रबोधकाले**–प्रभातकाले । **आदरेण**–बहुमानेन । **श्रीगौतमस्य**–श्रीगौतमस्वामिनः । **अष्टकम्**–अष्टौ श्लोका प्रमाणमस्य इति, अर्थात् अष्टश्लोकप्रमाणं प्रकरणमिति यावत् । **पठन्ति**–

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

पाठं करोति । **ते**–मुनिपुङ्गवाः । **क्रमेण**–पर्यायेण । **सुतरां**–अत्र 'नितरां' अपि पाठो वर्तते अत्यन्तं कामं वा । **सदा**–निरन्तरम् । **एव**–**आनन्दं**– आनन्दोऽस्ति अस्य इति आनन्दम् । **सूरिपदं**–आचार्यपदम् अथवा सूरिपदं–सूरिस्थानम् । **लभन्ते**–प्राप्नुवन्ति ॥

શ્રીગૌતમસ્વામીનું (આ) અષ્ટક પ્રભાતકાલે આદરભાવથી; જે મુનિપુંગવો બોલે છે તે ક્રમે કરી સૂરિપદને અને સર્વદા અત્યંત આનંદને પામે છે. [અથવા સૂરિપદમાં સર્વદા આનંદને પામે છે.] (૧૦)

॥ प्रशस्तिः ॥

वर्षे श्रीविक्रमार्के वसुखखनयने कार्त्तिके शुक्लपक्षे,
कैवल्ये गौतमस्य प्रगुरुगुरुमणेः जन्मनि श्रेष्ठघस्रे ॥
पूज्यश्री**नेमिसूरेः** सुगुणगणनिधेश्चारुपट्टोदयाद्रौ,
तिग्मांशोर्ज्ञानराशेर्निरुपमयशसः श्री**लावण्यसूरेः** ॥१॥

[स्रग्धरावृत्तम्]

पन्न्यासप्रवरस्य **दक्ष**गणिनो शिष्यस्य मुख्यस्य वै,
पन्न्यासेन **सुशील**साधुगणिना शिष्येण **टीका** मुदा ॥
विख्याते **वटभद्र**नामनगरे साधोः **विनोदस्य** च,
विज्ञप्त्या रचिता शिशूपकृतये श्री**गौतमेशाष्टके** ॥ युग्मम् ॥२॥

[शार्दूलविक्रीडितवृत्तम्]

॥ शुभं भवतु ॥

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

श्रीमन्त्राधिराजगर्भित–
श्रीगौतमस्वामिस्तोत्रम् ॥

नमोऽस्तु श्रीह्रीधृतिकीर्त्तिबुद्धि–लक्ष्मीविलासैकनिकेतनाय ।
श्रीवीरपट्टाम्बरभास्कराय, लोकोत्तमाय प्रभुगौतमाय ॥१॥

ॐकारमक्षीणमहानसानां, श्रीमन्तमुज्जृम्भतपःप्रभावैः ।
ह्रीँमन्तमात्मानुगवन्दनेनार्हन्तं नमस्यामि तमिन्द्रभूतिम् ॥२॥

उन्निन्द्रसौवर्णसहस्रपत्र–गर्भस्थसिंहासनसंनिषण्णम् ।
दिव्यातपत्रं परिवीज्यमानं, सच्चामरैश्चामरराजसेव्यम् ॥३॥

कल्पद्रुचिन्तामणिकामधेनु–समाननामानसमानशक्तिम् ।
अनेकलोकोत्तरलब्धिसिद्धं, श्रीगौतमं धन्यतमाः स्मरन्ति ॥४॥

एकैव षड्दर्शनदक्षनीनिका, पुराणवेदागमजन्मभूमिका ।
आनन्दचिद्ब्रह्ममयी सरस्वती, सदेन्द्रभूतेश्चरणोपसेविनी ॥५॥

सदा चतुष्षष्टिसुरेन्द्रमानस–व्यामोहिनी पद्मह्रदाधिवासिनी ।
सर्वाङ्गशृङ्गारतरङ्गितद्युतिः, श्रीगौतमं श्रीरपि वन्दते त्रिधा ॥६॥

जया-जयन्ती-विजयापराजिता-नन्दा-सुभद्राप्रमुखः सुरीजनः ।
प्रतिक्षणोज्जागरभूरिविभ्रमः, श्रीगौतमं गायति गाढगौरवः ॥७॥

मानुषोत्तरगिरेः शिरःस्थिता, दोःसहस्रसुभगा महाप्रभा ।
गीतगौतमगुणा त्रिविष्टप–स्वामिनी शिवशतं दधातु मे ॥८॥

यक्षषोडशसहस्रनायको, दिव्यविंशतिभुजो महाबलः ।
द्वादशाङ्गसमयाधिदेवता, गौतमस्मृतिजुषां शिवङ्करः ॥९॥

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

ईशाननाथेन समं शतक्रतुः, सनत्कुमाराधिपतिः सुरान्वितः ।
श्रीब्रह्मलोकाधिपतिश्च सेवते, सगौतमं मन्त्रवरं पदे पदे ॥१०॥

अष्टनागकुलनायको मणि–प्रोल्लसत्फणसहस्रभासुरः ।
गौतमाय धरणः कृताञ्जलि–र्मन्त्रराजसहिताय वन्दते ॥११॥

रोहिणीप्रभृतयः सुराङ्गना वासना अपि परे सदाश्रवाः ।
गौतमं मनसि यक्षयक्षिणीश्रेणयोऽपि दधती मुनीश्वरम् ॥१२॥

सज्जलान्नधनभोगधृतीनां लब्धिरद्भुततमेह भवे स्यात् ।
गौतमस्मरणतः परलोके भूर्भुवःस्वरपवर्गसुखानि ॥१३॥

ॐ क्रौं श्रीं ह्रीं मन्त्रतो ध्यानकाले, पार्श्वे कृत्वा प्राञ्जलिः सर्वदेवान् ।
कायोत्सर्गैर्धूपकर्पूरवासैः, पूजां कुर्यात् सर्वदा ब्रह्मचारी ॥१४॥

जितेन्द्रियः स्वल्पजलाभिषेकवान्,
शुद्धाम्बरो गुप्तिसमित्यलङ्कृतः ।
श्रीइन्द्रभूतेरुपवैणवं गुणान्,
स्मरन्नरः स्याच्छ्रुतसिन्धुपारगः ॥१५॥

तं श्रयन्ति पुरुषार्थसिद्धयो,
भूष्यते विशदसाहसेन सः ।
गौतमः प्रणयिभुक्तिमुक्तिदो,
यस्य भाविविभवस्य नाथते ॥१६॥

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

શ્રી ગૌતમસ્વામી પ્રભુનું અષ્ટક.

ૐ નમઃ સકલકલ્મષચ્છિદે, ભૂર્ભુવઃ સ્વરિતવંદિતાંઘ્રયે;
સર્વસિદ્ધિફલદાય તાયિને, ગૌતમાન્વયસરોજભાસ્વતે. ૧

વર્દ્ધમાનપદપંકજાલયે, સર્વલબ્ધિપુરુષાર્થરૂપિણે;
શ્રીન્દ્રભૂતિગણભૃદ્વરાય તેઽર્હન્મયાય પરમેષ્ઠિને નમઃ. ૨

શ્રીહ્રીલક્ષ્મીકાન્તિકીર્તિધૃતીનામેકાવાસં મુક્તસંસારવાસમ્;
દિવ્યાકારં જ્ઞાનરત્નત્રયાઢ્યં, ભક્ત્યા નિત્યં નૌમિ તં શ્રીન્દ્રભૂતિમ્.૩

સમથવેદાગમગીતનાદજન્માવનિઃ શુદ્ધવિભૂષણાઙ્ગી;
ચતુર્ભુજૈર્યા સુભગા સરસ્વતી, શ્રીગૌતમં સ્તૌતિ નિપીડ્ય પાદૌ. ૪

યા માનુષોત્તરમહીધરમૌલિરત્નં,
સુસ્વામિની ત્રિભુવનસ્ય ગજાધિરૂઢા;
નાનાયુધાન્વિતસહસ્રભુજાક્ષતારિ:,
શ્રીગૌતમક્રમજુષાં શિવમાતનોતુ. ૫

દેવીજયાદિસહિતા નિધિપીઠસંસ્થા,
દેવાસુરેન્દ્રનરચિત્રવિમોહિની યા;
દેહપ્રભાજિતરવિઃ સુકૃતોપલભ્યા,
શ્રીઃ શ્રીન્દ્રભૂતિમભિનમ્ય સેવતે. ૬

યો યક્ષષોડશસહસ્રપતિર્ગજાસ્યો,
દિવ્યાયુધપ્રબલવિંશભુજસ્ત્રિનેત્રઃ;
સદ્ધાદશાઙ્ગસમયાધિપતિત્વમાપ્તઃ,
શ્રીગૌતમક્રમજુષો ગણિપિટ્ટનામા. ૭

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

ઇન્દ્રાશ્ચતુઃષષ્ટિરથાપિ વિદ્યા-
દેવ્યસ્તથા ષોડશશાસનેશાઃ;
દ્વિધા ચતુર્વિંશતિદેવતાશ્ચ,
શ્રીગૌતમસ્યાંઘ્રિયુગં ભજન્તિ. ૮

શ્રી ગૌતમસ્તવ-વિંશિકા.

[લેશો નિસાસા પરણેતરના, થાશો સુખી શી પેર?...એ રાગમાં.]

ગોતમસ્વામી....ગુણુના દરિયા, ગણધર વીરના એ,
ભવિયા ! ભાવે વંદો. (ટેક)

ગોબર ગામમાં, બ્રાહ્મણ કુલમાં, થયો જન્મ મનોહર એ,
ભવિયા ! ભાવે વંદો;
વસુભૂતિના, કુલમાં હે, દીવો, માતા પૃથ્વીનો નંદન એ,
ભવિયા ! ભવે વંદો. ગોતમ૦ [૧]

અગ્નિભૂતિના, વાયુભૂતિના, શુભ વડિલ બાન્ધવ એ,
ભવિયા ! ભાવે વંદો;
ચૌદે વિદ્યાના, થયા પારંગત, પાંચસેં શિષ્યોના ગુરુ એ,
ભવિયા ? ભાવે વંદો-ગોતમ૦ [૨]

વિજ્ઞાન ઘન૦ એ, વેદશ્રુતિનો, સત્ય અર્થ ન કરે એ,
ભવિયા ! ભાવે વંદો;
પૂછે ન કોઇને, જીવનો સંશય, કરે મિથ્યાભિમાન એ,
ભવિયા ! ભાવે વંદો. ગોતમ૦ [૩]

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

શ્રી વીરવિભુના, મુખેથી સુણતાં, સત્ય શ્રુતિનો અર્થ એ,
ભવિયા! ભાવે વંદો;
માન તજીને, શિષ્યોની સાથે, થયા ઇન્દ્રભૂતિ શિષ્ય એ,
ભવિયા! ભાવે વંદો. ગૌતમ૦ [૪]

ગુરુ વીર પાસેથી, ત્રિપદી સાંભળી, દ્વાદશાઙ્ગી રચી શુભ એ,
ભવિયા! ભાવે વંદો;
છઠ છઠ તપને, તપે જીવનભર, લબ્ધિનિધાન થયા એ,
ભવિયા! ભાવે વંદો. ગૌતમ૦ [૫]
સૂર્ય રશ્મિને, અવલંબીને, ગયા અષ્ટાપદ પર એ,
ભવિયા! ભાવે વંદો;
ચોવીશે જિનને, ભાવથી સ્તવ્યા, રચી જગચિંતામણિ એ,
ભવિયા! ભાવે વંદો. ગૌતમ૦ [૬]

નીચે ઊતરતાં, તપથી તપતા, તાપસ પન્નરસો એ,
ભવિયા! ભાવે વંદો;
પ્રતિબોધીને, દીક્ષા આપીને, ક્ષીરે કરાવ્યાં પારણાં એ,
ભવિયા! ભાવે વંદો. ગૌતમ૦ [૭]

અતિમુક્તાદિ, અનેક જીવો, તાર્યા ભવસાગરથી એ,
ભવિયા! ભાવે વંદો;
જેને જેને એ, દીક્ષા આપે તે, પામે કેવલ ને મોક્ષ એ,
ભવિયા! ભાવે વંદો ગૌતમ૦ [૮]

પ્રભુઆજ્ઞાથી, દેવશર્માને, પ્રતિબોધવા ગયા એ,
ભવિયા! ભાવે વંદો;

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

દેવોના મુખથી, વીરવિભુનું, નિર્વાણ સુણીને એ;
ભવિયા ! ભાવે વંદો. ગોતમ૦ [૯]

વિરહ વીરનો, અણધાર્યો એ તો, થયો ક્ષણભર દુ:ખનો એ,
ભવિયા ! ભાવે વંદો;
રુદન કરીને, ગોતમ બોલે, શું કીધું ? ગુરુ વીર એ,
ભવિયા ! ભાવે વંદો. ગોતમ૦ [૧૦]

ભારતનો ભાનુ, અસ્ત થયોને, વ્યાપ્યું મિથ્યાત્વ તિમિર એ,
ભવિયા ! ભાવે વંદો;

કુતીર્થી ઘૂવડો, કરે ગર્જારવ, ફેલાશે દુર્ભિક્ષાદિ એ,
ભવિયા ! ભાવે વંદો—ગોતમ૦ [૧૧]

અંતિમ સમયે, દૂર કરીને, કેમ ચાલ્યા ગયા રે એ,
ભવિયા ! ભાવે વંદો;
થશે હવે શું ?, મારું પ્રભુજી, સાલે વિરહ આપનો એ,
ભવિયા ! ભાવે વંદો—ગોતમ૦ [૧૨]
મોક્ષમાં સાથે, લઇ ગયા હોત, તો શું સંકીર્ણ થાત એ ?,
ભવિયા ! ભાવે વંદો;

શિશુ માફક હું, કહેડે ન લાગત, ભાગ ન માગત એ,
ભવિયા ! ભાવે વંદો—ગોતમ૦ [૧૩]
ગોતમ કહીને, કોણ બોલાવશે ? કહીશ કોને ભદંત હુંએ,
ભવિયા ! ભાવે વંદો;

વીર વીર મુખે, વદતાં ગોતમ, વીતરાગતા સમજાઈ એ,
ભવિયા ! ભાવે વંદો. ગોતમ૦ [૧૪]

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

મારું નથી કોઈ, નથી હું કોઈનો, એવા વિચારે વળતાં એ,
ભવિયા ! ભાવે વંદો;
કેવલજ્ઞાનને, પામ્યા શ્રી ગૌતમ, નૂતન વર્ષના દિને એ,
ભવિયા ! ભાવે વંદો. ગૌતમ૦ [૧૫]
કેવલજ્ઞાનનો, ઉત્સવ ઉજવ્યો, પૂર્ણ ભક્તિથી દેવો એ,
ભવિયા ! ભાવે વંદો;
અદ્યાવધિ પણ, વિશ્વે ઉજવાય, ગૌતમ નો દિવસ એ,
ભવિયા ! ભાવે વંદો. ગૌતમ૦ [૧૬]
વર્ષ પચાસ, ગૃહે વસીને, ગાળ્યાં વર્ષ વ્રતે ત્રીશ એ,
ભવિયા ! ભાવે વંદો;
દ્વાદશ વર્ષ, કેવલ ધરિયા, બાણું વર્ષનું આયુષ્ય એ,
ભવિયા ! ભાવે વંદો. ગૌતમ૦ [૧૭]
મોક્ષે સિધાવ્યા, ગૌતમસ્વામી, કરી કર્મનો વિનાશ એ,
ભવિયા ! ભાવે વંદો;
વીર–ગૌતમ એ, ગુરુ ને શિષ્ય, વસે મોક્ષમાં સાથે એ,
ભવિયા ! ભાવે વંદો. ગૌતમ૦ [૧૮]
નેમિસૂરિના, **લાવણ્યસૂરિના**, પંન્યાસ **દક્ષગણીના** એ,
ભવિયા ! ભાવે વંદો;
શિષ્ય પંન્યાસ, **સુશીલગણીએ**, શિષ્ય **વર્દ્ધમાન** અર્થે એ,
ભવિયા ! ભાવે વંદો. ગૌતમ૦ [૧૯]
સાલ વિક્રમની, બે હજાર દશની, કાર્તિક શુદિ એકમે એ,
ભવિયા ! ભાવે વંદો;

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

વિરચી ઉમંગે, પૂનાનગરમાં,
'ગૌતમસ્તવવિંશિકા'એ,
ભવિયા ! ભાવે વંદો ગૌતમ૦ [૨૦]

શ્રી ગૌતમ ગુરુવર વિનતિ.

(चोपाइ)

जयो जयो गौतम गणधार, महोटी लब्धितणो भंडार;
समरे वांछित सुख दातार, जयो जयो गौतम गणधार. १

वीर वजीर वडो अणगार, चौद हजार मुनि शिरदार;
जपतां नाम होय जयकार, जयो जयो गौतम गणधार. २

गयगमणी रमणी जगि सार, पुत्र कलत्र सज्जन परिवार;
आवे कनक कोडी बिस्तार, जयो जयो गौतम गणधार. ३

घरे घोडा पायक नहि पार, सुखासन पालखी उदार;
वैरी विकट थाय विसराल, जयो जयो गौतम गणधार. ४

प्रह उठी जपिये गणधार, ऋद्धि सिद्धि कमला दातार;
रूप रेख मयण अवतार, जयो जयो गौतम गणधार. ५

कवि रूपचंद्र ए गणि केरो शिष्य, गौतम गुरु प्रणमे निशदिश;
कहे चंद ए सुमतागार, जयो जयो गौतम गणधार. ६

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

શ્રી ગૌતમસ્વામીજીનું ગુજરાતી અષ્ટક (છંદ).

વીર જિનેશ્વર કેરો શિષ્ય, ગૌતમ નામ જપો નિશદિશ;
જો કીજે ગૌતમનું ધ્યાન, તો ઘર વિલસે નવે નિધાન. ૧

ગૌતમ નામે ગિરિવર ચઢે, મનવાંછિત હેલા સંપજે;
ગૌતમ નામે નાવે રોગ, ગૌતમ નામે સર્વ સંજોગ. ૨

જે વૈરી વિરુઆ વંકડા, તસ નામે નાવે ઢુંકડા;
ભૂત પ્રેત નવિ મંડે પ્રાણ, તે ગૌતમના કરું વખાણ. ૩

ગૌતમ નામે નિર્મળ કાય, ગૌતમ નામે વાધે આય;
ગૌતમ જિનશાસન શણગાર, ગૌતમ નામે જયજયકાર. ૪

શાલ દાલ સુરહા ઘૃત ગોળ, મનવાંછિત કાપડ તંબોળ;
ઘર શું ઘરણી નિર્મળ ચિત્ત, ગૌતમ નામે પુત્ર વિનીત. ૫

ગૌતમ ઉદયો અવિચળ ભાણ, ગૌતમ નામ જપો જગ જાણ;
મોટા મંદિર મેરુ સમાન, ગૌતમ નામે સફળ વિહાણ. ૬

ઘર મયગલ ઘોડાની જોડ, વારુ પહોંચે વાંછિત કોડ;
મહિયલ માને મહોટા રાય, જો તૂઠે ગૌતમના પાય. ૭

ગૌતમ પ્રણમ્યા પાતક ટળે, ઉત્તમ નરની સંગત મળે;
ગૌતમ નામે નિર્મળ જ્ઞાન, ગૌતમ નામે વાધે વાન. ૮

પુણ્યવંત ! અવધારો સહુ, ગુરુ ગૌતમના ગુણ છે બહુ;
કહે **લાવણ્યસમય** કર જોડ, ગૌતમ તુઠે સંપત્તિ કોડ. ૯

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

શ્રી ગૌતમસ્વામીનો છંદ

(રાગ–પ્રભાતી)

માત પૃથ્વીસુત પ્રાત ઊઠી નમો,
ગણધર ગૌતમ નામ ગેલે;
પ્રહસમે પ્રેમ શું જેહ ધ્યાતાં સદા,
ચઢતી કલા હોય વંશવેલે. માત૦ ૧

વસુભૂતિનંદન વિશ્વજનવંદન,
દુરિતનિકંદન નામ જેહનું;
અભેદ બુદ્ધે કરી ભવિજન જે ભજે,
પૂર્ણ પહોંચે સહી ભાગ્ય તેહનું. માત૦ ૨

સુરમણિ જેહ ચિંતામણિ સુરતરુ,
કામિત પૂરણ કામધેનુ;
તેહ ગૌતમતણું ધ્યાન હૃદયે ધરો,
જેહ થકી અધિક નહીં માહાત્મ્ય કેહનું. માત૦ ૩

જ્ઞાન બલ તેજ ને સકલ સુખસંપદા,
ગૌતમ નામથી સિદ્ધિ પામે;
અખંડ પ્રચંડ પ્રતાપ હોય અવનીમાં,
સુર નર જેહને શિશ નામે. માત૦ ૪

પ્રણવ આદે ધરી માયા બીજે કરી,
સ્વમુખે ગૌતમ નામ ધ્યાવે;
કોડી મન કામના સકલ વેગે ફલે,
વિઘન વૈરી સવિ દૂર જાવે. માત૦ ૫

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

દુષ્ટ દૂરે ટળે સ્વજન મેળો મળે,
આધિ ઉપાધિ ને વ્યાધિ નાસે;
ભૂતનાં પ્રેતનાં જોર ભાંજે વલી,
ગૌતમ નામ જપતાં ઉલ્લાસે. માત૦ ૬

તીર્થ અષ્ટાપદે આપ લબ્ધે જઈ,
પન્નરસેં ત્રણ ને દિખ્ખ દીધી;
અઠ્ઠમને પારણે તાપસ કારણે,
ક્ષીર લબ્ધે કરી અખૂટ કીધી. માત૦ ૭

વરસ પચ્ચાસ લગે ગૃહવાસે વસ્યા,
વરસ વળી ત્રીશ કરી વીર સેવા;
બાર વરસાં લગે કેવલ ભોગવ્યું,
ભક્તિ જેહની કરે નિત્ય દેવા. માત૦ ૮

મહિયલ ગૌતમ ગોત્ર મહિમાનિધિ,
ઋદ્ધિ ને સિદ્ધિ સુખ કીર્તિદાઈ;
ઉદય જસ નામથી અધિક લીલા લહે;
સુજસ સૌભાગ્ય દોલત સવાઈ. માત૦ ૯

શ્રી ગૌતમસ્વામી ગણધર દેવવંદન.

પ્રથમ ચૈત્યવંદન

નમો ગણધર નમો ગણધર, લબ્ધિ ભંડાર.
ઈંદ્રભૂતિ મહિમા નીલો, વડ વજીર મહાવીર કેરો;
ગૌતમ ગોત્રે ઉપન્યો, ગણિ અગ્યારમાંહે વડેરો.

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

કેવલજ્ઞાન લહ્યું જિણે, દીવાલી પરભાત;
જ્ઞાનવિમલ કહે જેહના, નામ થકી સુખસાત. ૧

દ્વિતીય ચૈત્યવંદન

ઈંદ્રભૂતિ પહિલો ભણું, ગૌતમ જસ નામ;
ગોબર ગામે ઉપન્યા, વિદ્યાના ધામ. ૧

પંચ સયા પરિવાર શું, લેઈ સંયમ ભાર;
વરસ પચાશ ગૃહે વસ્યા, વ્રતે વર્ષ જ ત્રીશ. ૨

બાર વરસ કેવલ વર્યા એ, બાણું વરસ સવિ આય;
નય કહે ગૌતમ નામથી, નિત્ય નિત્ય નવનિધિ થાય. ૩

પ્રથમ સ્તુતિ જોડો.

ઈંદ્રભૂતિ અનુપમ ગુણભર્યા, જે ગૌતમ ગોત્રે અલંકર્યા;
પંચશત છાત્ર શું પરિવર્યા, વીરચરણ લહી ભવજલ તર્યા. ૧

ચઉ અઠ દશ દોય જિનને સ્તવે. દક્ષિણ પશ્ચિમ ઉત્તર પૂરવે;
સંભવ આદિ અષ્ટાપદ ગિરિએ વલી, જે ગૌતમ વંદે લળીલળી. ૨

ત્રિપદી પામીને જેણે કરી, દ્વાદશાંગી સકલ ગુણે ભરી;
દીયે દીક્ષા તે લહે કેવલસિરિ, તે ગૌતમને રહું અનુસરી. ૩

જક્ષ માતંગને સિદ્ધાયિકા, સૂરિ શાસનની પરભાવિકા;
શ્રીજ્ઞાનવિમલ દીપાલિકા, કરે નિત્ય નિત્ય મંગલમાલિકા. ૪

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

દ્વિતીય સ્તુતિ જોડો.

શ્રીઈંદ્રભૂતિં ગણવૃદ્ધિભૂતિં, શ્રીવીરતીર્થાધિપમુખ્યશિષ્યમ્;
સુવર્ણકાન્તિં કૃતકર્મશાન્તિં, નમામ્યહં ગૌતમગોત્રરત્નમ્ ૧

તીર્થંકરા ધર્મધુરાધુરીણા, યે ભૂતભાવિપ્રતિવર્તમાનાઃ;
સત્પંચકલ્યાણકવાસરસ્થા, દિશંતુ તે મંગલમાલિકાં ચ ૨

જિનેંદ્રવાક્યં પ્રથિતપ્રભાવં, કર્માષ્ટકાનેકપભેદસિંહમ્;
આરાધિતં શુદ્ધમુનીન્દ્રવર્ગૈર્જગત્યમેયં જયતાત્ નિતાંતમ્ ૩

સમ્યગ્દશાં વિઘ્નહરા ભવંતુ, માતંગયક્ષાઃ સુરનાયકાશ્ચ;
દીપાલિકાપર્વણિ સુપ્રસન્નાઃ, **શ્રી જ્ઞાનસૂરિ**વરદાયકાશ્ચ. ૪

પ્રથમ સ્તવન.

[તુંગિયાગિરિ શિખર સોહે—એ રાગમાં]

વીર મધુરી વાણી ભાખે, જલધિ જલ ગંભીર રે;
ઈંદ્રભૂતિ ચિત્ત ભ્રાંતિ રજકણ, હરણ પ્રવર સમીર રે વીર૦ ૧

પંચભૂત થકી જે પ્રગટે, ચેતના વિજ્ઞાન રે;
તેહમાં લયલીન થાયે, ન પરભવ સંજ્ઞાન રે વીર૦ ૨

વેદ પદનો અર્થ એહવો, કરે મિથ્યારૂપ રે;
વિજ્ઞાનઘન પદ વેદ કેરાં, તેહનું એહ સ્વરૂપ રે વીર૦ ૩

ચેતના વિજ્ઞાનઘન છે, જ્ઞાન દર્શન ઉપયોગ રે;
પંચભૂતિક જ્ઞાનમય તે, હોય વસ્તુ સંયોગ રે વીર૦ ૪

જિહાં જેહવી વસ્તુ દેખિયે, હોય તેહવું જ્ઞાન રે;
પૂરવ જ્ઞાન વિપર્યયથી, હોય ઉત્તમ જ્ઞાન રે વીર૦ ૫

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

એહ અર્થ સમર્થ જાણી, મ ભણુ પદ વિપરીત રે;
ઈણિ પરે ભ્રાંતિ નિરાકરીને, થયા શિષ્ય વિનીત રે. વીર૦ ૬

દીપાલિકા પ્રભાતે કેવલ, લહ્યું તે ગૌતમસ્વામી રે;
અનુક્રમે શિવસુખ લહ્યા, તેહને નય કરે પ્રણામ રે. વીર૦ ૭

દ્વિતીય-સ્તવન.

[અલબેલાની દેશીમાં]

દુઃખહરણી દીપાલિકા રે લાલ,
પરવ થયું જગમાંહિ, ભવિ પ્રાણી રે;
વીર નિર્વાણથી થાપના રે લાલ,
આજ લગે ઉચ્છાંહિ. ભવિ૦
સમકિત દૃષ્ટિ સાંભલો રે લોલ (એ આંકણી). (૧)

સ્યાદ્વાદ ઘર ધોલીએ રે લાલ,
દર્શન કરી શુદ્ધિ, ભવિ પ્રાણી રે;
ચારિત્ર ચંદ્રોદય બાંધિયે રે લાલ,
ટાલો (રજ) દુઃકર્મ બુદ્ધિ. ભવિ૦ સમ૦ (૨)

સેવા કરો જિનરાયની રે લાલ,
દિલ દીઠાં મીઠાશ, ભવિ પ્રાણી રે;
વિવિધ પદારથ ભાવના રે લાલ,
તે પકવાનની રાશ, ભવિ૦ સમ૦ (૩)

ગુણીજન પદની નામના રે લાલ,
તેહિજ જુહાર ભટ્ટાર, ભવિ પ્રાણી રે;

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

વિવેક રતન મેરાઈયાં રે લાલ,
ઉચિત તે દીપ સંભાર. ભવિ૦ સમ૦ (૪)

સુમતિ સુવનિતા હેજશું રે લાલ,
મન ઘરમાં કરો વાસ, ભવિ પ્રાણી રે;
વિરતિ સાહેલી સાથશું રે લાલ,
અવિરતિ અલચ્છી નિકાસ. ભવિ૦ સમ૦ (૫)

મૈત્ર્યાદિકની ચિંતના રે લાલ,
તેહ ભલા શણગાર, ભવિ પ્રાણી રે;
દર્શન ગુણ વાધા બન્યા રે લાલ,
પરિમલ પર ઉપગાર. ભવિ૦ સમ૦ (૬)

પૂર્વસિદ્ધ કન્યા પખે રે લાલ,
જાનઇયા અણગાર, ભવિ પ્રાણી રે;
સિદ્ધશિલા વર વેદિકા રે લાલ,
કન્યા નિવૃત્તિ સાર. ભવિ૦ સમ૦ (૭)

અનંત ચતુષ્ટય દાયજો રે લાલ,
શુદ્ધ યોગ નિરોધ, ભવિ પ્રાણી રે;
પાણિગ્રહણ પ્રભુજી કરે રે લાલ,
સહુને હરખ વિબોધ. ભવિ૦ સમ૦ (૮)

ઇણિ પરે પર્વ દીપાવલિકા રે લાલ,
કરતાં કોડિ કલ્યાણ, ભવિ પ્રાણી રે;
જ્ઞાનવિમલ પ્રભુ ભક્તિશું રે લાલ,
પ્રગટે સકલ ગુણખાણ. ભવિ૦ સમ૦ (૯)

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

તૃતીય ચૈત્યવંદન

જીવકેરો જીવકેરો, અછે મનમાંહિ ॥
સંશય વેદ પદે કરી, કહી અર્થ અભિમાન વર્યો,
શ્રીમહાવીર સેવા કરી, ગ્રહી સંયમ આપ તર્યો;
ત્રિપદી પામી ગુંથીયા, પૂરવ ચઉદ ઉદાર,
નય કહે તેહના નામથી, હોયે જય જયકાર. ૧.

શ્રી ગૌતમસ્વામીનો રાસ.

[ઢાળ પહેલી]

વીર જિણેસર ચરણકમલ, કમલાકયવાસો,
પણમવિ પભણિસુ સામિ, સાર ગોયમગુરુ રાસો;
મણ તણુ વયણુ એકંત કરવી, નિસુણો ભો ભવિયા,
જિમ નિવસે તુમ દેહ ગેહ, ગુણ ગહગહિઆ ॥ ૧ ॥

જંબુદીવ સિરિભરહખિત્ત, ખોણીતલ મંડણ,
મગધ દેસ સેણીય નરેસ, રિઉદલબલખંડણ;
ધણ વર ગુબ્બર નામ ગામ, જિહાં ગુણગણસજ્જા,
વિપ્પ વસે વસુભૂઈ તત્થ, જસુ પુહવી ભજ્જા ॥ ૨ ॥

તાણ પુત્ત સિરિઈંદભૂઈ, ભુવલઇ પસિદ્ધો,
ચઉદહ વિજ્જા વિવિહ રૂવ, નારી રસવિદ્ધો(લુદ્ધો);
વિનય વિવેક વિચાર સાર, ગુણગણહ મણોહર,
સાત હાથ સુપ્રમાન દેહ, રૂપે રંભાવર ॥ ૩ ॥

નયણ વયણ કર ચરણ, જિણવિ પંકજ જળે પાડિઅ,
તેજે તારા ચંદ સૂર, આકાશ ભમાડિય;

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

રૂવે મયણુ અનંગ કરવિ; મેલ્હિઓ નિરધાડીઅ;
ધીરમેં મેરુ ગંભીર સિંધુ, ચંગિમ ચય ચાડીઅ ॥ ૪ ॥

પેખવિ નિરુવમ રૂપ જાસ, જણુ જંપે કિંચિઅ;
એકાકી કલિ ભીત ઈત્થ, ગુણુ મેહલ્યા સંચિઅ;
અહવા નિશ્ચે પુવ્વ જમ્મ, જિનવર ઈણુ અંચિઅ;
રંભા પઉમા ગોરી ગંગ, રતિ હા વિધિ વંચિય ॥ ૫ ॥

નહિ બુધ નહિ ગુરુ કવિ ન કોઈ; જસુ આગળ રહિઓ;
પંચસયા ગુણુપાત્ર છાત્ર, હિંડે પરિવરિઓ;
કરે નિરતર યજ્ઞકર્મ, મિથ્યામતિ મોહિઅ,
ઈણુ છલિ હોસે ચરમ નાણુ, દંસણુહ વિસોહિઅ ॥ ૬ ॥

[વસ્તુ છંદ]

જંબુદીવહ, જંબદીવહ, ભરહ વાસંમિ,
ભૂમિતલ મંડણુ મગધદેસ, સેણિય નરેસર,
વર ગુબ્બર ગામે તિહાં, વિપ્પ વસે વસુભૂઈ સુંદર;
તસુ ભજ્જા પુહવી, સયલ ગુણગણરૂવનિહાણ;
તાણુ પુત્ત વિજ્જાનિલો, ગોયમ અતિહિ સુજાણુ ॥ ૭ ॥

[ઢાળ બીજી]

ચરમ જિણેસર કેવલનાણી, ચઉવ્વિહ સંઘપઈઠ્ઠા જાણી;
પાવાપુરી સામી સંપત્તો, ચઉવિહ દેવનિકાયહિ જુત્તો ॥ ૮ ॥

દેવે સમવસરણુ તિહાં કીજે, જિણુ દીઠે મિથ્યામતિ ખીજે;
ત્રિભુવનગુરુ સિંહાસણુ બઈઠ્ઠા, તતખિણુ મોહ દિગંતે પઈઠ્ઠા ॥ ૯ ॥

ક્રોધ માન માયા મદ પૂરા, જાએ નાઠા જીમ દિન ચોરા;
દેવ દુંદુંભિ આકાશે વાજે, ધર્મ નરેસર આવ્યા ગાજે ॥ ૧૦ ॥

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

કુસુમવૃષ્ટિ વિરચે તિહાં દેવા, ચઉસઠ ઇંદ્ર જસુ માગે સેવા;
ચામર છત્ર શિરોવરિ સોહે, રૂપે જિનવર જગ સહુ મોહે ॥ ૧૧ ॥

ઉપશમ રસભર ભરી વરસંતા, યોજન વાણી વખાણ કરંતા,
જાણિઅ વર્ધમાન જિનપાયા, સુરનરકિન્નર આવે રાયા ॥ ૧૨ ॥

કાંતિ સમૂહે ઝલઝલકંતા, ગયણ વિમાને રણરણકંતા;
પેખવિ ઈંદભૂઈ મન ચિંતે, સુર આવે અમ્હ યજ્ઞ હોવંતે ॥ ૧૩ ॥

તીર તરંડક જિમ તે વહતા, સમવસરણ પુહતા ગહગહતા;
તો અભિમાને ગોયમ જંપે, તીણ અવસરે કોપે તણુ કંપે ॥ ૧૪ ॥

મૂઢ લોક અજાણ્યો બોલે; સુર જાણંતા ઈમ કાંઈ ડોલે,
મૂં આગળ કો જાણ ભણીજે, મેરુ અવર કોઈ ઉપમા દીજે ॥ ૧૫ ॥

[વસ્તુ છંદ]

વીર જિનવર, વીર જિનવર, નાણસંપન્ન,
પાવાપુરી સુરમહિય, પત્ત નાહ સંસારતારણ,
તિહિં દેવેહિં નિમ્મવિઅ સમવસરણ બહુ સુખકારણ,
જિણવર જગ ઉજ્જોઅ કરે તેજે કરી દિનકાર;
સિંહાસણે સામી ઠવ્યો, હુવો સુજય જયકાર ॥ ૧૬ ॥

[ઢાળ ત્રીજી]

તવ ચડીઓ ઘણ માન ગજે; ઈંદભૂઇ ભૂદેવ તો;
હુંકારો કરી સંચરિઓ, કવણ સુ જિનવર દેવ તો ॥ ૧૭ ॥

જોજન ભૂમિ સમોસરણ, પેખે પ્રથમારંભ તો,
દહ દિસિ દેખે વિબુધ બહુ, આવંતી સુરરંભ તો ॥ ૧૮ ॥

મણિમય તોરણ દંડ ધજ, કોસીસે નવ ઘાટ તો,
વયર વિવર્જિત જંતુગણ, પ્રતિહારજ આઠ તો ॥ ૧૯ ॥

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

સુર નર કિન્નર અસુર વર, ઇંદ્ર ઇંદ્રાણી રાય તો;
ચિત્તે ચમક્કિય ચિંતવે એ, સેવતાં પ્રભુપાય તો ॥ ૨૦ ॥

સહસકિરણ સમ વીર જિણ, પેખવિ રૂપ વિશાલ તો;
એ અસંભવ સંભવે એ, સાચો એ ઇંદ્રજાળ તો ॥ ૨૧ ॥

તવ બોલાવે ત્રિજગગુરુ, ઇંદ્રભૂઈ નામેણ તો;
શ્રીમુખે સંશય સામી સવે, ફેડે વેદપએણ તો ॥ ૨૨ ॥

માન મેલ્હી મદ ઠેલી કરી, ભક્તિએ નામે શિષ તો;
પંચસયા શું વ્રત લીઓ એ, ગોયમ પહિલો સીસ તો ॥ ૨૩ ॥

તવ બંધવ સંજમ સુણવી કરી, અગણિભૂઈ આવે ય તો;
નામ લેઈ આભાષ કરે, તે પણ પ્રતિબોધેઈ તો ॥ ૨૪ ॥

ઇણે અણુક્રમે ગણહર રયણ, થાપ્યા વીરે અગ્યાર તો;
તવ ઉપદેશે ભુવનગુરુ, સંયમ શું વ્રત બાર (ધાર) તો ॥ ૨૫ ॥

બિહું ઉપવાસે પારણું એ, આપણપેં વિહરંત તો,
ગોયમ સંયમ જગ સયલ, જયજયકાર કરંત તો ॥ ૨૬ ॥

[વસ્તુ છંદ]

ઇંદભૂઈઅ, ઇંદભૂઈઅ ચડિય બહુમાને
હુંકારો કરી સંચરિઓ, સમોસરણે પહોતો તુરંત,
ઇહ સંસા સામી સવે, ચરમનાહ ફેડે ફુરંત,
બોધિબીજ સંજાય મને, ગોયમ ભવહ વિરત્ત,
દિક્ખ લેઈ સિક્ખા સહિઅ, ગણહરપય સંપત્ત ॥ ૨૭ ॥

[ઢાળ ચોથી]

આજ હુઓ સુવિહાણ, આજ પચેલિમાં પુણ્ય ભરો;
દીઠા ગોયમસામિ તોય, નયણે અમિય સરો ॥ ૨૮ ॥

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

સિરિગોયમ ગણધાર, પંચસયાં મુનિ પરિવરિય;
ભૂમિય કરય વિહાર, ભવિયણ પડિબોહ કરે ॥ ૨૯ ॥

સમવસરણ મઝાર, જે જે સંશય ઉપજે,
તે તે પર ઉપકાર, કારણ પૂછે મુનિપવરો ॥ ૩૦ ॥

જિહાં જિહાં દિજે દિખ્ખ, તિહાં તિહાં કેવલ ઉપજે એ;
આપ કને અણહુંત, ગોયમ દીજે દાન ઈમ ॥ ૩૧ ॥

ગુરુ ઉપરિ ગુરુભત્તિ, સામિ ગોયમ ઉપનિય,
એણિ છલે કેવળજ્ઞાન, રાગજ રાખે રંગ ભરે ॥ ૩૨ ॥

જો અષ્ટાપદ સેલ, વંદે ચડી ચઉવિસ જિણ;
આતમલબ્ધિવસેણ, ચરમસરીરી સોઈ મુનિ ॥ ૩૩ ॥

ઈઅ દેસના નિસુણેવિ, ગોયમ ગણહર સંચલીઅ;
તાપસ પન્નરસએણ, તો મુનિ દીઠો આવતો એ ॥ ૩૪ ॥

તવ સોસિય નિયઅંગ, અમ્હશક્તિ નવિ ઉપજે એ;
કિમ ચઢસે દઢકાય, ગજ જિમ દિસતો ગાજતો એ ॥ ૩૫ ॥

ગિરુઓ એણે અભિમાન, તાપસ જો મન ચિંતવે એ;
તો મુનિ ચડિયો વેગ, આલંબવિ દિનકર કિરણ ॥ ૩૬ ॥

કંચન મણિ નિપ્પન્ન, દંડ કલસ ધજ વડ સહિઅ,
પેખવિ પરમાનંદ, જિનહર ભરતેસર મહિઅ ॥ ૩૭ ॥

નિય નિય કાયપ્રમાણ, ચઉદિસિ સંઠિય જિણહ બિંબ,
પણમવિ મન ઉલ્લાસ, ગોયમ ગણહર તિહાં વસિય ॥ ૩૮ ॥

વઈરસ્વામીનો જીવ, તિર્યક્જાંભક દેવ તિહાં;
પ્રતિબોધે પુંડરીક, કંડરીક અધ્યયન ભણી ॥ ૩૯ ॥

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

વળતાં ગોયમસામી, સવિ તાપસ પ્રતિબોધ કરે;
લેઈ આપણુને સાથ, ચાલે જેમ જુથાધિપતિ ॥ ૪૦ ॥

ખીર ખાંડ ઘૃત આણી, અમિયવુઠ અંગૂઠ ઠવિ,
ગોયમ એકણુ પાત્ર કરાવે પારણું સવિ ॥ ૪૧ ॥

પંચસયા શુભ ભાવિ, ઉજ્જવળ ભરિયો ખીર મિસે;
સાચા ગુરુ સંયોગે, કવળ તે કેવળરૂપ હુઆ ॥ ૪૨ ॥

પંચસયા જિણુનાહ, સમવસરણુ પ્રાકારત્રય;
પેખવિ કેવળજ્ઞાન, ઉવન્નુ ઉજ્જોય કરે ॥ ૪૩ ॥

જાણે જિણુવી પીયૂષ, ગાજંતી ઘણુ મેઘ જિમ,
જિનવાણી નિસુણેવિ, નાણી હુઆ પંચસયા ॥ ૪૪ ॥

[વસ્તુ છંદ]

ઇણુ અણુક્રમે ઇણુ અનુક્રમે નાણુસંપન્ન;
પન્નરહ સય પરિવરિય, હરિઅ દુરિઅ જિણુનાહ વંદીય,
જાણુવિ જગગુરુ વયણુ, તિહ નાણુ અપ્પાણુ નિંદઈ,
ચરમ જિણેસર ઇમ ભણે, ગોયમ મ કરિસ ખેઉ;
છેહ જઈ આપણુ સહી, હોસ્યું તુલ્લા બેઉ ॥ ૪૫ ॥

[ઢાળ પાંચમો]

સામિઓ એ વીર જિણંદ, પુનિમચંદ જિમ ઉલ્લસિય,
વિહરિઓ એ ભરહવાસમ્મિ, વરિસ બહોત્તર સંવસિઅ;
ઠવતો એ કણુય પઉમેસુ, પાયકમળ સંઘહિ સહિય,
આવિયો એ નયનાનંદ, નયર પાવાપુરી સુરમહિય ॥ ૪૬ ॥

પેખિઓ એ ગોયમસામી, દેવશર્મા પડિબોહ કરે;
આપણો એ ત્રિશલા દેવીનંદન પહોતો પરમપએ,

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

વળતાં એ દેવ આકાશી, પેખવિ જાણ્યો જિણ સમે એ;
તો મુનિ મને એ વિખવાદ, નાદ ભેદ જિમ ઉવને એ ॥ ૪૭ ॥

કુણ સમે એ સામિય દેખી, આપ કન્હે હુ ટાળીઓ એ,
જાણતો એ તિહુઅણનાહ, લોકવિવહાર ન પાલીઓ એ;
અતિ ભલું એ કીધલું સામી, જાણીયું કેવળ માંગશે એ;
ચિંતવ્યું બાળક જેમ, અહવા કેડે લાગશે એ ॥ ૪૮ ॥
હું કિમ એ વીર જિણંદ, ભગતે ભોળો ભોળવ્યો એ;
આપણો એ અવિહડ નેહ, નાહ ન સંપે સાચવ્યો એ;
સાચો એ વીતરાગ, નેહ ન જેણે લાલીઓ એ;
તિણ સમે ગોયમ ચિત્ત, રાગ વિરાગે વાળીઓ એ ॥ ૪૯ ॥

આવતું એ જે ઉલટ્ટ, રહેતું રાગે સાહિઉં એ;
કેવળું એ નાણ ઉપન્ન, ગોયમ સહેજે ઉમાહિઉં એ;
ત્રિભુવન જયજયકાર, કેવળી મહિમા સુર કરે એ;
ગણહર એ કરું વખાણ, ભવિયણ ભવ જિમ નિસ્તરે એ ॥ ૫૦ ॥

[વસ્તુ છંદ]

પઢમ ગણહર પઢમ ગણહર વરિસ પચાસ,
ગિહવાસે સંવસિઅ, તીસ વરસ સંજમ વિભૂસિઅ;
સિરિ કેવલનાણ પુણ બાર વરિસ, તિહુયણ નમંસિઅ,
રાજગૃહી નયરીહિં, ઠવિઅ બાણુવય વરિસાઉ,
સામી ગોયમ ગુણનિલો, હોસ્યે શિવપુર ઠાઉ ॥ ૫૧ ॥

[ઢાળ છઠ્ઠી]

જિમ સહકારે કોયલ ટહુકે, જિમ કુસુમહ વને પરિમલ મહેકે,
જિમ ચંદન સુગંધનિધિ, જિમ ગંગાજળ લહેરે લહકે,
જિમ કણયાચળ તેજે ઝળકે, તિમ ગોયમ સોભાગનિધિ. ॥ ૫૨ ॥

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

જિમ માનસરોવર નિવસે હંસા, જિમ સુરતરુવર કણયવતંસા;
જિમ મહુયર રાજીવ વને, જિમ રયણાયર રયણે વિલસે,
જિમ અંબર તારાગણ વિકસે, તિમ ગોયમ ગુણકેલિવને ॥ ૫૩ ॥

પુનમનિશિ જિમ શશીહર સોહે,
સુરતરુ મહિમા જિમ જગ મોહે,
પૂરવ દિસિ જિમ સહસકરો,
પંચાનન જિમ ગિરિવર રાજે,
નરવઈ ઘર જિમ મયગલ ગાજે,
તિમ જિનશાસન મુનિપવરો ॥ ૫૪ ॥
જિમ સુરતરુવર સોહે શાખા,
જિમ ઉત્તમ મુખ મધુરી ભાષા,
જિમ વન કેતકી મહકાયે,
જિમ ભૂમિપતિ ભૂયબલ ચમકે,
જિમ જિનમંદિર ઘંટા રણકે,
તિમ ગોયમ લબ્ધે ગહગહે એ ॥ ૫૫ ॥

ચિંતામણિ કર ચઢીયું આજ, સુરતરુ સારે વંછિત કાજ,
કામ કુંભ સવિ વશ હુઆ એ, કામગવી પૂરે મન કામિય,
અષ્ટ મહાસિદ્ધિ આવે ધામિય, સામી ગોયમ અનુસરો એ ॥ ૫૬ ॥

પણવક્ખર પહેલો પભણીજે, માયાબીજ શ્રવણ નિસુણિજે,
શ્રીમતી શોભા સંભવે એ, દેવહ ધુરિ અરિહંત નમીજે,
વિનયપહુ ઉવજ્ઝાય થુણિજે, ઈણ મંત્રે ગોયમ નમો એ ॥ ૫૭ ॥

પુર પુર વસતાં કાંઈ કરીજે, દેશ દેશાંતરે કાંઈ ભમીજે,
કવણ કાજ આયાસ કરો, પ્રહ ઊઠી ગોયમ સમરીજે,
કાજ સમગ્ગહ તતખણ સિજ્ઝે, નવનિધિ વિલસે તાસ ઘરે ॥ ૫૮ ॥

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

ચઉદહ સય બારોત્તર વરસે, ગોયમ ગણહર કેવલ દિવસે,
(થંભનયર પ્રભુ પાસ પસાએ)
કિઉં કવિત્ત ઉપકાર પરો, આદેહિ મંગલ એહ પભણીજે,
પરવ મહોચ્છવ પહેલો લીજે, ઋદ્ધિ વૃદ્ધિ કલ્યાણ કરો. ॥ ૫૯ ॥
ધન્ય માતા જેણે ઉદરે ધરિયા, ધન્ય પિતા જિણ કુલ અવતરિયા,
ધન્ય સદ્ગુરુ જિણે હિખ્ખિયા એ. વિનયવંત વિદ્યાભંડાર,
જસગુણ પુહવિ ન લબ્ભે પાર, ઋદ્ધિવૃદ્ધિ કલ્યાણ કરો.
(વડ જિમ શાખા વિસ્તારો એ,) ॥ ૬૦ ॥
ગૌતમસ્વામીનો રાસ ભણીજે, ચઉવિહ સંઘ રલિયાયત કીજે,
સયલ સંઘ આણંદ કરી, કુંકુમ ચંદન છડા દેવરાવો,
માણેક મોતીના ચોક પુરાવો; રયણ સિંહાસન બેસણું એ. ॥ ૬૧ ॥
તિહાં બેસી ગુરુ દેશના દેસે, ભવિક જીવનાં કારજ સરસે;
ઉદયવંત મુનિ એમ ભણે એ, ગૌતમસ્વામી તણો એ રાસ,
ભણતાં સુણતાં લીલ વિલાસ, સાસય સુખનિધિ સંપજે
(એ વિદ્યાવંત ગુરુ વીનવે એ) ॥ ૬૨ ॥
એહ રાસ જે ભણે ભણાવે, વર મયગળ લચ્છી ઘર આવે,
મનવાંછિત આશા ફળે એ. ॥ ૬૩ ॥

શ્રીગૌતમસ્વામી ગણધરની સ્તુતિ.

ગુરુ ગણપતિ ગાઉં, ગૌતમ ધ્યાન ધ્યાઉં,
સવિ સુકૃત સબાહુ, વિશ્વમાં પૂજ્ય થાઉં;
જગ જીત બજાઉં, કર્મને પાર જાઉં,
નવનિધિ ઋદ્ધિ પાઉં, શુદ્ધ સમકિત ઠાઉં. (૧)

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

સવિ જિનવર કેરાં, સાધુમાંહે વડેરા,
દુગ વન અધિકેરા, ચઉદસય સુ ભલેરા;
દલ્યા દુરિત અંધેરા, વંદીએ તે સવેરા,
ગણધર ગુણ ઘેરા, નામ છે તેહ મેરા. (૨)
સવિ સંશય કાપે, જૈન ચારિત્ર છાપે,
તવ ત્રિપદી આપે, શિષ્ય સૌભાગ્ય વ્યાપે;
ગણધર પદ થાપે, દ્વાદશાંગી સમાપે,
ભવદુઃખ ન સંતાપે, દાસને ઈષ્ટ આપે. (૩)
કરે જિનવર સેવા, જેહ ઈન્દ્રાદિ દેવા,
સમકિત ગુણ સેવા, આપતા નિત્ય મેવા;
ભવજલનિધિ તરેવા, નૌ સમી તીર્થસેવા,
જ્ઞાનવિમલ લહેવા, લીલ લચ્છી વરેવા. (૪)

શ્રીગૌતમસ્વામી ભગવંતની સજઝાય

હે ઈંદ્રભૂતિ ! તાહરા ગુણ કહેતાં હરખ ન માય;
હે ગુણદરિયા ! સુરવધુ કરજોડી ગુણ ગાય. (એ આંકણી.)
જે શંકર વિરંચિની જોડી, વળી મોરલીધરને વિછોડી;
તેં જિનજી સાથે પ્રીત જોડી હે ઈંદ્રભૂતિ ૦ ૧
વેદના અરથ સુણી સાચા, વીરના ચેલા થયા જાચા;
કોઈ લબ્ધિએ ન રહ્યા કાચા. હે ઈંદ્રભૂતિ ૦ ૨
પરિગ્રહ નવ વિધના ત્યાગી, તુમંચી જાગરણ દશા જાગી;
ધર્મધ્યાન શુકલધ્યાનના રાગી. હે ઈંદ્રભૂતિ ૦ ૩
અનુજોગ ચારના બહુ જાણ, તેણે નિર્મળ પ્રબળ તુજ નાણ;
અમરતરસ સમ મીઠડી વાણ. હે ઈંદ્રભૂતિ ૦ ૪

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

જે કામનૃપને રમવા દડી, ત્રણ ગતિ ત્રિવટે તેહ પડી;
તે રમણી તુજને નહીં નડી. હે ઈંદ્રભૂતિ ૦ ૫
અતિ જાગરણ દશા જ્યારે જાગી, ભાવઠ સઘળી ત્યારે ભાગી;
કહે ધર્મ જિતનોબત વાગી. હે ઈંદ્રભૂતિ ૦ ૬

શ્રીગૌતમસ્વામી ગણધરનું ચૈત્યવંદન

ઈન્દ્રભૂતિ ગણધર નમું, અનંત લબ્ધિ નિધાન;
વસુભુતિ–પૃથ્વીનંદન, ગુરુ વીર ભગવાન. (૧)
ગોબર ગામે જનમિયા, ગુણ ગણના દરિયા,
ગૌતમગોત્રે સોહિયા, વિશ્વ જન મન મોહિયા. (૨)
વિજ્ઞાન ઘન૦ એ શ્રુતિનો, જાણી અર્થ વીર પાસ;
પાંચસો શિષ્ય સહિત એ, દીક્ષા લીધી સુખ ખાસ. (૩)
વર્ષ પચાસે ગૃહે વસી, વર્ષ ત્રીશ વ્રતે રહી;
વર્ષ બાર કેવલી રહી, પૂર્ણ આયુ બાણું ત્યાંહી. (૪)
કર્મ વિદારી મોક્ષે ગયા, એ ગુરુ ગૌતમ સ્વામ;
તસ નામે (સૌ) દુ:ખ ટળે, મિલે **સુશીલ** સુખધામ. (૫)

શ્રીગૌતમસ્વામી ભગવંતનું સ્તવન

[જગજીવન જગવાલહો...એ રાગમાં]

ગૌતમસ્વામી જગગુરુ, ગુણ ગણનો ભંડાર લાલ રે;
અનંત લબ્ધિનો એ ધણી, આપે અક્ષય સુખ અપાર લાલ રે–
ગૌતમસ્વામી૦ [૧]

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

ગોબર ગામે જનમિયો, ગૌતમ ગોત્ર ઉદાર લાલ રે;
માતા પૃથ્વી કુખે સોહિયો, વસુભૂતિ કુલ આધાર લાલ રે—
ગૌતમસ્વામી૦ [૨]

વિજ્ઞાન૦ વેદ શ્રુતિ તણો, જાણ્યો અર્થ વીર પાસ લાલ રે;
પાંચસો શિષ્ય સહિત એ, દીક્ષા લીધી વીર પાસ લાલ રે—
ગૌતમસ્વામી૦ [૩]

વીર વિભુ મુખથી સુણી, ઉત્પાદ વ્યય ને ધ્રૌવ્ય લાલ રે;
એ ત્રિપદી પરથી રચી, દ્વાદશાંગી અતિરમ્ય લાલ રે—
ગૌતમસ્વામી૦ [૪]

નિજ લબ્ધિએ અષ્ટાપદે, જઈ જાત્રા કરી જિન લાલ રે;
પ્રતિબોધ્યા પન્નરસો, તાપસ અતિ મહાન લાલ રે—
ગૌતમસ્વામી૦ [૫]

વર્ષ પચાસ સંસારમાં, વ્રતમાંહે વર્ષ ત્રીશ લાલ રે;
બાર વર્ષ કેવલીપણે, વિચરી આપ્યો ઉપદેશ લાલ રે—
ગૌતમસ્વામી૦ [૬]

વર્ષ બાણું પૂરા કરી, પામ્યા ગૌતમ મુક્તિધામ લાલ રે;
નેમિ-લાવણ્યસૂરિ તણા, ગાવે દક્ષ-સુશીલ એ સ્વામ લાલ રે—
ગૌતમસ્વામી૦ [૭]

શ્રીગૌતમસ્વામીની સ્તુતિ

[પુંડરીક મંડન પાય પ્રણમી જે...એ રાગમાં]

ગોતમસ્વામી ગણધર નમીજે, મહાવીર તણા શિષ્યજી,
નિજ લબ્ધિએ અષ્ટાપદ પર, જઈ જિનવર વાંદ્યાજી;

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

કેવલ પામી મોક્ષે સિધાવ્યા, આગમ પૂરે સાખીજી,
એવા ગુરુ ગૌતમના ગુણો, ગાવે **સુશીલ** સાધુજી. ૧

ગૌતમસ્વામીની ધૂન

[૧]

ઇન્દ્રભૂતિ એ ગૌતમસ્વામ, પ્રભાતે કરું હું પ્રેમે પ્રણામ;
મનોવાંછિત હું માગું તમામ, પાઉં સુશીલ શિવ સુખધામ.

શ્રી ગૌતમસ્વામીની સજ્ઝાય.

[નમો નમો ખંધક મહામુનિ... ...એ રાગમાં.]

નમો નમો ગૌતમ મહામુનિ, ગૌતમ ગુણ ભંડાર રે;
અનંત લબ્ધિવંત એ વળી, સેવે સુર નર નાર રે.
નમો નમો૦ ૧

ગોબર ગામે જનમિયો, વસુભૂતિ બ્રાહ્મણ કુલે રે;
ગૌતમગોત્રે સોહિયો, પૃથ્વીકુખે એ ઝુલે રે.
નમો નમો૦ ૨

અગ્નિભૂતિ–વાયુભૂતિ, બાન્ધવ જેહના જાણ રે;
ચૌદ વિદ્યા પારંગત, એ બન્ધુ ત્રિપુટી સમાન રે.
નમો નમો૦ ૩

વિજ્ઞાન ઘન૦ એ વેદની, શ્રુતિથી જીવ સંશય રે;
સર્વજ્ઞ અભિમાનથી, પૂછે ન કોઇને એય રે.
નમો નમો૦ ૪

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

શ્રીવીર મુખે એ શ્રુતિનો, જાણી અર્થ એ સત્ય રે;
પાંચસો શિષ્ય સહિત એ, દીક્ષા લીધી ગોતમે ત્યાંય રે.
નમો નમો૦ ૫

ગુરુમુખે સુણી ત્રિપદી, ઉત્પાદ વ્યય ને ધ્રોવ્ય રે;
અંતર્મૂહુર્ત કાળમાં, દ્વાદશાંગી રચી રમ્ય રે.
નમો નમો૦ ૬

છઠ પારણે છઠ તપને, કર્યો જીવનભર રે;
નિજ લબ્ધિએ યાત્રાએ, ગયા અષ્ટાપદ પર રે.
નમો નમો૦ ૭

રચી જગચિંતામણિ, ભાવે જિનવર વાંદ્યા રે;
પાછા વળતાં પન્નરસો, તાપસોને પ્રતિબોધ્યા રે;
નમો નમો૦ ૮

દીક્ષા દીધી એ સર્વને, કર્યા પોતાના શિષ્ય રે;
ક્ષીર પાત્રે અંગૂઠો ઠવી, કરાવ્યાં પારણાં ત્યાંય રે.
નમો નમો૦ ૯

એમ અનેક પ્રતિબોધતાં, પામે કેવલજ્ઞાન રે;
પણ પ્રભુ પ્રત્યે પ્રેમથી, નિજ ન થાય એ જ્ઞાન રે.
નમો નમો૦ ૧૦

દેવશર્મા પ્રતિબોધવા, પ્રભુ આજ્ઞાને માને રે;
પાછા વળતાં દેવો મુખે, પ્રભુ નિર્વાણ જાણે રે
નમો નમો૦ ૧૧

વિલાપ કરે ગૌતમ ઘણો, પ્રેમ બંધન છૂટી જાય રે;
પામે કેવલજ્ઞાનને, પ્રભાતે ઓચ્છવ થાય રે.
નમો નમો૦ ૧૨

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

પચાસ વર્ષ ગૃહે વસ્યા, ત્રીશ વર્ષ દીક્ષામાં જાય રે;
બાર વર્ષ કેવલી રહ્યા, વર્ષ બાણું પૂરાં થાય રે.
નમો નમો૦ ૧૩

ભવભ્રમણ દૂર કરી, મોક્ષમાં એ તો મ્હાલે રે;
ભવિ જીવનાં એ સદા, દુઃખ દોહગને ટાળે રે.
નમો નમો૦ ૧૪

મનોવાંછિત પૂરે વળી, સ્વર્ગ-મોક્ષાદિ દેવે રે;
નેમિ-લાવણ્ય સૂરિતણા, દક્ષ-સુશીલ એ લેવે રે.
નમો નમો૦ ૧૫

શ્રી શાસનસમ્રાટ્-સ્તુત્યષ્ટક.

[મંદાક્રાંતા-છંદમાં]

(૧)

જેણે જન્મી લઘુ વય થકી, સંયમ શ્રેષ્ઠ પાળ્યું,
ને શાતાથી જીવન સઘળું, ધર્મ કાર્યે જ ગાળ્યું;
સાધ્યા બંને વિમળ દિવસો, જન્મ ને મૃત્યુ કેરા,
વંદું તેવા જગગુરુવરા, નેમિસૂરીશ હીરા.

(૨)

જેની કીર્ત્તિ પ્રવર પ્રસરી, વિશ્વમાંહે અનેરી,
ગાવે ધ્યાવે જગત જનતા, પૂજ્યભાવે ભલેરી;
જોતાં જેને પરમ પુરુષો, પૂર્વના યાદ આવે,
ને આનંદે ભવિજન સદા, ભવ્ય ઉલ્લાસ પાવે.

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

(૩)

મોટા જ્ઞાની જગત ભરના, શાસ્ત્રનો પાર પામ્યા,
ને ન્યાયોના નયમિતિ તણા, સાર ગ્રંથો બનાવ્યા;
વાણી જેની અમૃત સમ ને, ગર્જના સિંહ જેવી,
ને તેજસ્વી વિમલ પ્રતિભા, સૂર્યના તેજ જેવી.

(૪)

જેણે બિંબો બહુ જિનતણાં, ભવ્ય પાસે ભરાવ્યાં,
ને ધર્મોના બહુ વિષયના શ્રેષ્ઠ શાસ્ત્રો લખાવ્યાં;
નાના ગ્રંથો અભિનવ અને, પ્રાચ્ય સારા છપાવ્યાં,
ને તીર્થોના અનુપમ મહા, કૈંક સંઘો કઢાવ્યા.

(૫)

જીર્ણોદ્ધારો જિન ભવનનાં, નવ્ય ચૈત્યો ઘણેરાં,
તીર્થોદ્ધારો જસ સુવચને, કૈંક દીપે અનેરા;
આત્મોદ્ધારો ભવિક જનના, ખૂબ કીધા ઉમંગે,
ભૂપોદ્ધારો જગત ભરમાં, કીધલા કૈંક રંગે.

(૬)

સૌરાષ્ટ્રે શ્રીમરુધર અને, મેદપાટ પ્રદેશે,
દેશોદેશે સતત વિચરી, ગૂજરાત પ્રદેશે;
સારાં સારાં અનુપમ ઘણાં, ધર્મમાં કાર્ય કીધાં,
સૌએ જેનાં વચન કુસુમો, શીઘ્ર ઝીલી જ લીધાં.

(૭)

જેના યત્ને થઈ સફળતા, સાધુસંમેલને જે,
જેથી લાધ્યો સુયશ વિમળો, વિશ્વમાં આત્મતેજે;

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

આચાર્યાદિ પ્રવર પદથી, ભૂષિતા કેંક કીધા,
રંગે જેણે જગતભરને, યોગ ને ક્ષેમ દીધા.

(૮)

દીવાળીની વિમળ કુખને, જેહ દીપાવનારા,
લક્ષ્મીચંદ્ર–પ્રવર કુળને, નિત્ય શોભાવનારા;
સૌરાષ્ટ્રે શ્રીમધુપુર તણી, કીર્તિ વિસ્તારનારા,
વંદું છું તે વિમળગુણના, ધામને આપનારા.

(૯)

[હરિગીત—છંદમાં]

તપગચ્છનાયક જગગુરુ **શ્રીનેમિસૂરીશ્વર** તણા,
પટ્ટગગને ભાનુ સમ, **લાવણ્યસૂરિ** તણા,
શિષ્ય **દક્ષ** મુનીશ કેરા **સુશીલ** શિષ્યે એ રચ્યું,
નિજ શિષ્ય શ્રી **વિનોદ**નો વિનતિ થકી જે ઉર જચ્યું.

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

પંન્યાસ શ્રી. સુશીલવિજયગણી કૃત
પ્રકાશિત થયેલી પુસ્તિકાઓ.

૧. શ્રી મહાવીર–સ્તવનમાલા.
૨. શ્રી મહાવીર–છત્રીશી.
૩. શ્રી નૂતનતીર્થ–સ્તવનમાલા.
૪. સ્તુતિ–ચોવીશી (દ્વિતીયાવૃત્તિ)
૫. શ્રી ચૈત્યવંદનભાષ્યનો છંદોબદ્ધ ભાષાનુવાદ. [વિવેચન સહિત] ૦–૮–૦
૬. નૂતનજિન સ્તુતિ–સ્તવનાદિ સંગ્રહ. [પાંચ વિભાગમાં] ૦–૬–૦
૭. પરમાર્હત કવિ શ્રી ધનપાલ. [જીવન ચરિત્ર] ૦–૮–૦
૮. શ્રી વર્દ્ધમાન જિનસ્તોત્ર દીપિકા. [શબ્દાર્થ–સ્પષ્ટાર્થ સહિત] ૦–૪–૦
૯. શ્રી સિદ્ધગિરિ–પંચાશિકા. [ચૈત્યવંદનો, સ્તવનો–સ્તુતિઓ અને દુહાઓના સંગ્રહ સહિત.] ૦–૮–૦
૧૦. "શ્રી હૈમશબ્દાનુશાસન–સુધા. (પ્રથમ વિભાગ.) ['સિદ્ધહેમ' વ્યાકરણ ઉપયોગી અપૂર્વ ગ્રંથ.] ૪–૪–૦
૧૧. સુરિસમ્રાટનો પરિચય.
૧૨. તેર કોઠીયા. ૦–૬–૦
૧૩. શ્રી વિજયનેમિસૂરીશ્વર–સ્વાધ્યાય.
૧૪. એ તારા જ પ્રતાપે. ૦–૬–૦
१५. श्री रत्नाकर–पञ्चविंशिकावृत्ति १–०–०
१६ श्री गौतमस्वाम्यष्टक–वृत्ति १–०–०

સંપાદિત ગ્રંથો

१. द्वात्रिंशद्–द्वात्रिंशिकाः [श्री सिद्धसेन दिवाकर सूरीश्वर कृत] [तत्र प्रथमा द्वात्रिंशिका] (ગૂર્જર અનુવાદ સહિત)
૨. द्वात्रिंशद्–द्वात्रिंशिकाः [तत्र द्वितीया द्वात्रिंशिका] (ગૂર્જર અનુવાદ સહિત)
३. शास्त्रवार्तासमुच्चय [श्री हरिभद्रसूरीश्वर कृत] [तत्र प्रथमो विभागः] (ગૂર્જર અનુવાદ સહિત)
४. धातुरत्नाकर [प्रथमो भागः] श्री विजयलावण्यसूरीश्वर कृत [द्वितीयावृत्तिः]

For Private And Personal Use Only